

PREMIERELE „PELICANULUI ALB“

Citiți în pagina 8:

- PROZĂ
- DE MARI POETI:
- RIMBAUD
- APOLLINAIRE
- RILKE

CRONICA FANTEZISTĂ
de Marin Sorescu

variante bacoviene inedite

Proletari din toate țările, uniți-vă!

gazeta literară

Anul XIII, Nr. 24 (710), Joi 16 Iunie 1966

ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA

8 pagini 3 lei

PARTID AL ÎNCREDERII ȘI AL IZBINZILOR NOASTRE

În ultimele zile — sâmbătă, duminică, luni, marți și miercuri — presa cotidiană a publicat relatări amănunțite asupra vizitei pe care conducătorii de partid și de stat au făcut-o în regiunile Argeș și Oltenia, prin locurile pe unde au trăit frații Golești, pe unde s-a ridicat și s-a stins steaua lui Tudor Vladimirescu, pe plaiurile Mesterului Manole și pe ale celui alt Mășter, ale lui Brâncuși, în Cimpia Padeșului și la Tismana, la Săina și la Craiova, la vechile și la noile noastre cetăți, la cetățile luptelor și afirmării din trecut și la cele noi, ale afirmării de astăzi, la uzinele și combinatele noastre, mărturie a priceperii și hărniciei poporului român și a înțelepciunii cu care a fost și este condus, spre noi și noi victorii.

Bucuria și entuziasmul cu care au fost întâmpinați conducătorii de partid și de stat, începând cu primirea din dimineața zilei de 10 iunie, de la hotarul regiunii Argeș — unde era plin de oameni, de fete și de flori, de voie bună și de nerăbdare — și până la aplauzele de bun rămas care au răsunat pe străzile Craiovei luni seara și luni noaptea, până târziu — ascund semnificații adânci, sînt mărturie cea mai vie și mai puternică a încrederii și unității de nezdruccinat a întregului popor, sub conducerea Partidului Comunist Român, continuatorul celor mai glorioase tradiții de luptă din trecutul nostru zbuciumat.

Fiește tot, pe toate drumurile, la toate popasurile, în sălele sau în piețele noi ale înnoitorilor orașe, pe vreme bună sau pe ploaie, — oamenii și-au manifestat fără nici o reținere această bucurie, ieșind în întâmpinarea oaspeților cu pine și cu sare, cu flori și cu emoții, cu o nerăbdare abia stăpînită, de a-i vedea și de a-i auzi. Vorbele care s-au spus, la popasuri și pe drum, — „Bine ați venit!... Să ne trăiți!... Să ne trăiți!... Să mai veniți!...“ — erau rostite cu o sinceritate evidentă, în gura mare sau cu glasuri frînte de emoție. Au fost și momente de stînjeneală, mici incurcături care au dat și mai multă culoare acestor întâlniri, pauze între vorbele spuse de către cei ce au fost înaintea oaspeților cu pine și cu sarea tradițională, impurpurări neprevăzute dar sincere. Au predominat, însă, momentele mari, de confruntare directă, de aprobare entuziastă a politicii dușă de partid, de colaborare și de consultare asupra unor probleme esențiale pentru dezvoltarea viitoare a regiunilor vizitate, a întregii țări.

La mitingurile care au avut loc la Pitești și Craiova, la întâlnirile de la Goicea Mare și de pe Cimpia Padeșului, era plin de oameni, de muncitori și de țărani, de femei și de copii. La Pitești, de pildă, oamenii umpluseră străzile și fiindcă nu era loc destul se suiseră pe noile blocuri, împodobindu-le și înflorindu-le. Iar la Craiova stăteau umăr lângă umăr, în piața din fața Universității. Și erau mulți, fără de număr. Și răspundeau cu entuziasm cuvintelor roștile de tovarășul Nicolae Ceaușescu, parcă ar fi fost pe un gând cu tovarășii lor din Pitești și din celelalte orașe și sate, pe unde trecuseră sau pe unde aveau să treacă înalții oaspeți, conducătorii partidului și ai poporului. Entuziasmul acesta, ecourile stîrnite de îndemnul de a munci mai mult și mai bine, pentru ridicarea României pe noi culmi, trebuie și merită să fie subliniate, fiindcă au fost prelungi și puternice, dovadă vie și de necontestat a comuniunii amintite, a unității dintre partid și popor.

N-au fost, însă, de-a lungul acestei călătorii numai mitinguri și popasuri la locurile de unde au pornit sau unde s-au oprit pentru un timp bălăile trecutului, ci și întâlniri de lucru, consultări asupra dezvoltării unor uzine sau asupra amplasării altora, aflate încă în stadiu de proiect și în machete. Așa s-a întâmplat la uzina chimică din Pitești, la uzina de aluminiu din Slatina, la „Electroputere“ și la Colibași. Popasul de la Colibași îndeosebi este cel mai semnificativ în acest sens, întrucît a avut loc la marginea unui crîng, în cîmp, pe locul unde se va ridica noua uzină de automobile. Acum locul e gol, dar miine va fi plin, va ține în brațe o uzină modernă. Macheta pe marginea căreia s-au purtat discuțiile — rostindu-se cifre impresionante, în ce privește producția viitoarei uzine, investițiile și rentabilitatea — se va mări, va crește și se va împlini, așa cum au mai crescut la proporțiile reale și alte machete, ale altor și altor fabrici și uzine, rod al muncii depuse de popor, sub conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român, partid al încrederii și al izbinzilor noastre.

Ion LANCRANJAN

TUDOR VLADIMIRESCU. — Statuetă în teracotă (deceniul IV, secolul XIX), operă a unui anonim care îl înfățișează pe Tudor din Vladimirescu, așa cum îl-a cunoscut el. Statuetă urma să fie pusă în călă de la Cerneți (reproducem în suplimentul nostru, la pagina 7.a, imaginea cuiei lui Tudor Vladimirescu, cum s-a păstrat pînă astăzi)

APELE TĂCUTE

Riuri gemene fecioare,
Vă primim de la izvoare.

Curgeți ape moi și line,
Curgeți fără de-ncetare
În văpaia lunii pline,
Dintr-o zare într-altă zare.

Limpezi cum le-am cunoscut,
Șapte văi au străbătut,
Șapte neamuri le-au băut,
Pline ca și la-nceput.

Argeșul și Oltul meu
Vă păzește Dumnezeu.
Din adînc cine vă mină,
Ce stăpîn sau ce stăpînă?

Fiiți beteala pe vecie-n
Fericită Românie.

Tudor ARGHEZI

12 iunie 1966

În acest număr:

REPORTER
Supliment

„ARGEȘ — OLTENIA 1966”

SENTIMENTUL NATURII ȘI LITERATURA DESCRIPTIVĂ

Se poate face o interesantă împărțire a literaturii după locul pe care îl ocupă în producția literară din toate vremurile descrierea mediului fizic.

Clasicii vedeau mai mult omul și mai puțin natura. Sau, mai precis, pe ei îi interesa în primul rînd natura omenescă și abia după aceea, în chip cu totul întâmplător și într-o mică măsură, natura exterioară. Dar chiar natura omenescă ei o vedeau cu ochii rațiunii și nu cu ochii afectivității. Față de aspectele variate ale peisajului ei aveau puțină curiozitate.

Iată de ce în lucrările lor descrierile de natură sînt atât de puține și chiar cînd există sînt sumare și întotdeauna făcute în treacăt. Asta, desigur, nu înseamnă că aceste rare și fugitive descrieri nu sînt adeseori foarte sugestive. Mă gîndesc, între altele, la unele versuri din vreo bucolică a lui Vergiliu sau la descrierea casei regelui rustic Evandru din cîntul al optulea al *Eneidei*. Ele au însă totdeauna un rol accesoriu. În literatura elină și latină și în literatura renașterii clasice pe bază greco-latină, peisajul este de obicei informativ și sobru, indicat în două-trei rînduri, aproape întotdeauna fără culoare. Înmulțirea, adîncirea și înfrîngerea descrierilor de natură s-au produs odată cu adîncirea sentimentului naturii în perioada preromantică și romantică și au căpătat cu Jean-Jacques Rousseau un temei moral și filosofic. Acest sentiment modern al naturii a suferit în cursul vremurilor diferite interpretări. Una din aceste interpretări, și care ne interesează îndeosebi aici, este participarea naturii la viața sufletească. De aici vine rolul de confident pe care îl joacă natura în literatura romanticilor. Singurătatea romantică este întotdeauna, de fapt, o conversație cu natura și, dacă se poate spune așa, o confortabilă singurătate în doi. Acesta este sensul care se dă obisnuit sentimentului naturii. Este un sens cam îngust. Ceea ce Rousseau a exprimat în opera lui a fost simțul naturii

A. I. PHILIPPIDE

*) Fragment dintr-un studiu.

(C on t i n u a r e în p a g i n a 3)

UMBRA LUI TUDOR LA PADEȘ

Cu Tudor am curaj. Cu Tudor sînt.
Că va urma trădarea, a nu se știe cui,
Cuprins și eu întreg în cursul sfînt
De împede istorie a vieții lui.

El s-a născut. El a trăit. El a murit.
De nimeni înfrîngat, de nimeni dat uitării;
Cum i-a plăcut să fie, a fost, bărbat iubit
De arme, de femei, de caii țării.

A tremurat de mina lui un stat?
Că va urca stelele balcanice temut?
Trăiască zimbrii tineri pe care i-a visat,
Trăiască munții tandri în care a crezut.

Intrăm în cort și el îmi spune-abrupt
Că va urma trădarea, a nu se știe cui,
Sînt înștiințat prin sînge acum de cursul sfînt
De împede istorie a vieții lui.

— Păstrează-mi capul și arată-l stelelor,
Păstrează-mi capul și înjugă-l altui corp,
Păstrează-mi capul și ferește-mi ochii,
Incuie-i poate-n craniul unui orb.

Cortul se umflă, parcă stă să plouă,
Miroase-ncins a început de iad,
Vin fulgere și trăsnete din nori și iată
Cocori trăsniți pe iarba țării cad.

— Și-acum așează-mi peste umeri un butuc,
Pe care fără scop o duci în corp,
Sucește-mi singele, înviează-l, urcă-l,
Momește spasmul ultimelor stele,

Îngroapă-mi capul în această inimă
Pe care fără scop o duci în corp,
Păstrează-mi capul și ferește-mi ochii,
Incuie-i poate-n craniul unui orb —

Îmi strigă Tudor și își lasă capul,
Și mi-l aruncă luminos în piept,
Ochii îmi umplu coastele cu fosfor,
Șira spinării strălucește drept.

Ei vin și-l iau pe Tudor, eu nu știu cine sînt,
Le rid în față, îi urdesc, nu-mi pasă,
Căci marele lui cap, frumosul cap al lui
Atunci și pururi a rămas acasă.

Și ce-au zvirlit aceia în fîntină,
A fost o buturugă, a fost un lemn de foc,
A fost numai butucul decapitării sale
Ce nici n-ar fi putut să aibă loc.

Dar și celălalt care a durat
Minăstire-n deal fără de noroc,
La fel a trăit, la fel s-a purtat,
La fel și pe el la vis îl provoc.

Și el și-a zvirlit nestematul cap
În singele nostru, și-apoi carnea sa
De pe schele jos și-a trimis-o alb
În fîntina care abia se forma.

Capul lui fîntină în noi a rămas
Pînă în strămoși și pînă-n nepoți,
Carnea noastră e țărăm pur, interzis,
Pentru izvorirea viilor din morți.

Adrian PAUNESCU

NOTE DE LECTURA

conventionale cu caracter ocazional.

Deschizându-i volumul, evident că m-am așteptat la o reprezentare poetică superioară. Ceea ce este uimitor este faptul că ea mi-a întrecut așteptările. Am în față un volum de poezie adevărată, un volum exprimând un poet autentic.

Un exemplu: ciclul intitulat *Cronică de mahală*.

Ion Petriche izbutese aici, fără nici un fel de oboediență, să dea o interpretare spașilor lirice-mitice (în dialogul dintre poezia „citadină” și cea „tradițională”), o rezolvare poetică demnă de atenția medităție. Ciclul *Cronică de mahală* este numai unul din cele la care Ion Petriche, carte de o profunzime uimătoare și căldură, trăind un îndrăgostit de poezie, un pasionat cercetător al lucrurilor pe unde au trecut mai înainte alții, acele locuri pe care înaintașii nu le-au văzut însă în valența poetică.

ION PETRICHE Intilnire de seară

Intuiesc în Ion Petriche o structură acumulativă, și ca mărturie limi stă ultima sa carte *Intilnire de seară*, treaptă esențială în evoluția poetului, prevestind o virtualitate calmă (în ciuda temperamentalului aprins al autorului) și sigură în valoarea împlinirii.

Ca autor de poezie, urmând îndeaproape evoluția colegilor mei, resimt ca paradoxală evoluția (aș zice timidă) în presă a lui Ion Petriche. În ultimii ani l-am intilnit arareori și atunci reprezentat (sau mai degrabă nereprezentat) prin câteva poezii

ȘEZATOARE LA BISTRITĂ

Scritorii Teodor Bals, Nicolae Crisan, Nicolae Jianu, Remus Luca, Victor Tulbure, însoțit de Gorne Popescu, redactor la Editura pentru Literatură, s-au intilnit în orașul Bistrița cu elevii din ultimele clase ale celor două licee locale. S-au recitat poezii și au fost citite fragmente din lucrările lor. În discuția care a urmat, elevii și corpul didactic și-au mărturisit dorința ca asemenea manifestări să aibă loc cât mai des, ele contribuind la educația patriotică, la instruirea și la stimularea dragostei întru studiului școlar pentru literatura contemporană. A doua zi dimineața, în sala Casei de cultură a orașului, a avut loc o șezătoare. După amiază s-a făcut o vizită la Casa memorială „Liviu Rebreanu” din Prisol și la Hordou, satul natal al lui George Cosbuc, care poartă astăzi numele marelui poet.

SECȚIA DE DRAMĂ

Secția de dramă a Uniunii Scriitorilor a ținut ședință de lucru în ziua de 8 iunie. Cu această ocazie s-a citit piesa „Vinul de asară” de Leonid Teodorescu și s-au ascultat referatele privitoare la noutăți inedite. Au urmat discuții.

cronica literară

Tudor Vianu n-avea mai mult de treizeci de ani la ceasul când E. Lovinescu în *Evoluția criticii literare* îi închina o pagină omagială și îndoliată. Marele critic deplina parcă moartea pretimpurie, în floarea vârstei încă, a discipulului preferat. Accentele funerare erau de înțeles: retrăgându-se din activitatea critică, militanță și dedicându-se carierei de estetic, Vianu consimțise, s-ar zice, la o reorganizare a întru-un fel, pentru camarazii săi de armă, încetate de a mai exista. Era deci potrivit să-i evoca trăind, undeva, în trecut: cenacul lui Macedonski, anii de studenție în Germania, Sburătorul, avinturile lirice ale adolescentei, boama literară.

Generația noastră a receptat din plin ecou, de surdă îndepărtată, ale nostalgiilor rememorării. Nădărnicele destin! Legenda „tinărului” (adică: autenticului, pe veci pierdutului) Tudor Vianu, prestigiul sever al profesorului împiedicau vederea clară a prezentului, comunicarea necijocitoare, iradiația de mare intensitate a omului viu, din ce în ce mai viu.

Se poate, de aceea, spune că noi astăzi îl redescoperim pe Tudor Vianu, nucleul de foc al personalității, tensiunea ființei sale autentice, dincolo de marea dureroasă de aparență a cărțurilor pedant, cunoscute, obișnuit și înmulțesc, nu fără regularitate sistematică, numărul lecțiilor instructive, al studiilor sale. Ce așteptam ca toții de la Tudor Vianu? Să fiină încă o prelegere, să ne mai dea un studiu, un eseu, Tudor Vianu avea prea mult umor și o extraordinară decență ca să-și îngăduie manifestarea directă a tumultului lăuntric, omenească strigăte al forțelor vii dintr-insul, dar nu e greu de observat secreta exasperare, oricât de supraviețuită cenzurată, oricât întoarsă în dulce ironie, din aceste versuri contemporane apogeuului său de mare învâțat: „De ce vrei, domnol, eseu? / Nu mă răbdăți în formă pămîntescă?” (Adevăr și poezie, 1956).

Dar ceea ce putea cu siguranță liniști din interiorul conștiinței temerice ascunse și răspunde convingător explicabile iritări de o clipă, și ceea ce se impune privirii noastre de acum tot mai surprinse, este împrejurarea că în ficte „eseu”, în orice filă tipărită răzbată „forma pămîntescă” în care Tudor Vianu tindea și izbutea, dincolo de savanta, complicata distilare, să ni se înfățișeze, posedat de idei, trăindu-le și opunându-se cu un efort adeseori dramatic mortificării lor, (înind cu energie la distanță amenințarea ce sporea din ele însele. Am fi chiar ispitit să cred că obsesia vieții, vitalitatea forme „pămîntescă”, vibrația lirică, prezența în toate a omului viu, plenitudinea reacțiilor sufletești erau mai bogat marcate în ultimii ani (stimulate și de climatul regenerativ al socialismului), în epoca apogeuului, a marilor confruntări cu sine însuși și cu lumea, divulgate prin recenta publicare a *Postumelor*.

Orientul vast al informațiilor culese din mai toate domeniile culturii, efortul de sistematizare, de organizare a detaliilor, într-un arhitectonic desăvârșit, de a întocmi un lucru „rotund” și durabil, într-un cuvânt o operă, concepția riguroasă, din materiale rezistente, probitatea științifică, înaintarea precută, realizată prin selecția celor mai bune argumente, impresia acaparată care să a de-a face cu un nobil, solid și definitiv act de cultură, expunerea densă, testată din noțiuni clare și distincte ș.a.m.d., adică însușirile știute, recunoscute prin tradiție oricărui studiu semnat de Tudor Vianu, lasă totuși de-a-juns în lumină, oricât de discret, fluxul de senzații, de atitudini personale, prezența omului, cu iubirea și antipatiile, cu generozitatea sau cu ironia sa, cu o „filozofie”, cu o perspectivă, cu o poezie nu numai a culturii, dar și a existenței în totalitatea ei. Și înainte de toate cu un gust al vieții, cu o

MARIANA COSTESCU Versuri

La cei foarte tineri sensibilitatea poetică seamănă întru totul cu luna — ea e foarte departe, dar poate din această pricină și foarte luminosă.

Mariana Costescu este o foarte tânără poezie. Ea s-a trezit deodată cu o hară complicată în fața ei și atunci, cu un gest savant, acumtând o mare timiditate, întinde mințile și o atinge scotind din ea acorduri întâmplătoare, suave, pentru că hara e complicată și copilărească, pentru că interpretul este nevrăz și abia acum învață gamele unei lumi fixate pe portative abstracte. George Ivașcu spune, cu finețe, în prefața volumului de debut in-

titulat de autoare cu modestia *Versuri*: „Universul ei de gândire poetică este — dacă ne raportăm la cei 22 de ani pe care-i are — destul de bogat și esențializat în nuclele ușor imaginii, în quinescența clorăză intră de-a-ncetăuza unei culturi temeinice și coarda înmășă, de elevată meditație lirică”.

Intr-adevăr, cititorul avizat va saluta cu emoție metafore inspirate ca acestea: „Poate luna sîmțimatu-s-a de-o sină? / Un copil

flămînd o așteaptă pe mal, / și rechini vin și i-o mănîncă!”

În genere, a scrie despre tinerii poezii, surprinzându-i chiar în momentul lor de lansare, mi se pare a fi un lucru emoționant și dificil. În locul aserțiunilor cu mari șanse de a fi neadevărate prefer să citez în înțelegere o poezie a Marianei Costescu, poezie pe care am citit-o și recitat-o cu deosebită plăcere: „Cad elipele-ntr-un noț, ca fluturii bezmetici, / și migălesc firavă drumul înapoi. // E-un joc în doi, herbar purtat la lume, / de cel ce se despart spre-a se întâlni, / cu Odissei și Penelope fără nume, / un joc în doi, departe, / fără să se mai ști. // Și nu există mic uitare, teamă, / ci doar un gol imens la asfințit; / ci ochii albi al soarelui de creș / s-a scurs prin vreme galben și ocioasă.” (*Cinze de prin țirăsi*).

Nichita STANESCU

CONSTANTIN POPOVICI „PORTRET”

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu 15 ilustrații color și 5 alb-negru, în românește de Marcel Aderca; — Daumier — Pictură, de Claude-Roger Marx, cu 14 ilustrații color și 4 alb-negru, în românește de Sanda Stăvescu; — Piero della Francesca — Frescele din Arezzo, de Alberto Sartoris, cu 15 ilustrații color. Seria „Mica enciclopedie de artă — A.B.C.”. În românește de S. Hirsch — Editura Meridiană.

CALĂTORII

— Demetru Popescu: *Cu feroviar în vacanță* (Circuite feroviare românești), cu 16 schițe și o hărță. — Editura Meridiană.

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu 15 ilustrații color și 5 alb-negru, în românește de Marcel Aderca; — Daumier — Pictură, de Claude-Roger Marx, cu 14 ilustrații color și 4 alb-negru, în românește de Sanda Stăvescu; — Piero della Francesca — Frescele din Arezzo, de Alberto Sartoris, cu 15 ilustrații color. Seria „Mica enciclopedie de artă — A.B.C.”. În românește de S. Hirsch — Editura Meridiană.

CALĂTORII

— Demetru Popescu: *Cu feroviar în vacanță* (Circuite feroviare românești), cu 16 schițe și o hărță. — Editura Meridiană.

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu 15 ilustrații color și 5 alb-negru, în românește de Marcel Aderca; — Daumier — Pictură, de Claude-Roger Marx, cu 14 ilustrații color și 4 alb-negru, în românește de Sanda Stăvescu; — Piero della Francesca — Frescele din Arezzo, de Alberto Sartoris, cu 15 ilustrații color. Seria „Mica enciclopedie de artă — A.B.C.”. În românește de S. Hirsch — Editura Meridiană.

CALĂTORII

— Demetru Popescu: *Cu feroviar în vacanță* (Circuite feroviare românești), cu 16 schițe și o hărță. — Editura Meridiană.

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu 15 ilustrații color și 5 alb-negru, în românește de Marcel Aderca; — Daumier — Pictură, de Claude-Roger Marx, cu 14 ilustrații color și 4 alb-negru, în românește de Sanda Stăvescu; — Piero della Francesca — Frescele din Arezzo, de Alberto Sartoris, cu 15 ilustrații color. Seria „Mica enciclopedie de artă — A.B.C.”. În românește de S. Hirsch — Editura Meridiană.

CALĂTORII

— Demetru Popescu: *Cu feroviar în vacanță* (Circuite feroviare românești), cu 16 schițe și o hărță. — Editura Meridiană.

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu 15 ilustrații color și 5 alb-negru, în românește de Marcel Aderca; — Daumier — Pictură, de Claude-Roger Marx, cu 14 ilustrații color și 4 alb-negru, în românește de Sanda Stăvescu; — Piero della Francesca — Frescele din Arezzo, de Alberto Sartoris, cu 15 ilustrații color. Seria „Mica enciclopedie de artă — A.B.C.”. În românește de S. Hirsch — Editura Meridiană.

CALĂTORII

— Demetru Popescu: *Cu feroviar în vacanță* (Circuite feroviare românești), cu 16 schițe și o hărță. — Editura Meridiană.

POEZIE

— Ion Caracian: *Eseu* — Editura pentru Literatură.

— Corneliu Stăru: *Autoportret* de mîșcu, cu o prefață de Constantin Ciopraga. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

PROZA

— George Călinescu: *Opere*, vol. III și IV (Enigma Ouliei). — Editura pentru Literatură.

— Alexandru Maiorescu: *Legende*, recitarea. Traducere și prefață de Alexandru Balad. Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Luigi Capuana: *Marchizul de Boeraverdina*. În românește de Ștefan Crăduț. Prefață de Despina Mădăveanu. — Colecția „Clasici literari universali”, Editura pentru Literatură.

— Conan Doyle: *Comme în luit*. În românește de Andrei Bălaș. — Colecția „Aventura”, Editura Tineretului.

CRITICĂ

— Titu Maiorescu: *Critice*. Antologie și prefață de Paul Georgescu. Text stabilit de Domnica Stoicescu. — Editura pentru Literatură.

CĂRȚI PENTRU COPII

— Fodor Sandor: *Piticul cel fioros*. În românește de Angela

și Dumitru Radu Popescu — Editura Tineretului.

— Adevărata bogăție, basme populare cubaneze în românește de C. Iacobescu. — Colecția „Trăisuri cu poveste”. Editura Tineretului.

ȘTIINȚĂ

— Alexandru Retinchi: *Invigațiile marilor Momente din istoria navigației*. — Colecția „Știința Invigie”, Editura Tineretului.

ARTĂ

— Nicolae Dărăscu de Vasile Drăguț, cu 25 ilustrații color și 18 alb-negru. — Colecția „Mășterii artei românești”, Editura Meridiană.

— Petre Sturdza: *Amintiri* — 48 de ani de teatru, cu 33 ilustrații alb-negru. — Editura Meridiană.

— Alexandru Leahu: *Domenio Scarlat*. — Editura muzicală.

— Modigliani — Portrete, de San Lazzaro, cu

UN JOC NEVINOVAT

nuvelă cinematografică

Prin mulțime o zări pe Julieta. Ar fi recunoscut-o dintr-o mie de milioane de oameni și din păcate nu era singurul care o recunoștea, sau dacă n-o mai văzuseră niciodată ceilalți bărbați, tineri sau bătrâni, dar toți care purtau pantalonii pe ei, absolut toți, întorceau capetele sau pur și simplu se țineau după ea ca un roi de muște. Ce avea, ce făcea, că nu făcea nimic, și-n jurul ei, pe-o rază de zece metri, plină se pierdea în tumultul mulțimii, toți tresăreau, atinși ca de-o vază și ca însăși părea amețită și uluită de propria ei fascinație, trecind lene, cu ochii puțin întredeschiși, parcă adormiți, lascivi și linoșiți, aproape negri, pe obrazul delicat și senzual, cu o expresie aspră și strălucitoare de regină și de sclavă îndrăgostită.

Se apropie de el și-i strigă de departe, supărată, fără nici o jenă: «O aud oamenii?»
— Ce-s mofnurile astea, domnule? Nu-ți iese rămas bun de la mamică-ta? Ce te-a apucat să faci gafe din asta?
— N-am făcut nici o gafă. Pur și simplu — îngăimăm umilit și exasperat de slăbiciunea lui penibilă și idioată și porni lingă ea.

«Sint un imbecil. Incorrigibil și pierdut — își spuse. N-am pot sta de vorbă niciodată cu ea. Am ceată în creier. Ori de câte ori mi se ivește ocazia... Și se-ntrăbuia dintr-o dată ce trebuia să facă. Mai avea cîțiva pași, ieșeau în stradă și ce-avea se se întimpla? Nu va putea dormi toată noaptea, singur, acasă, era insuportabil și insuportabil și gândul că ea ar putea...»
— Cum te privește?
— Nu știu. Parcă și-am făcut ceva... Nu ești bucuros c-ai rămas singur? Spune, Ți-s chiar așa de nesuferit?

— Te iubesc — gîfii el scurt și-ncrecă să-i prindă mîna. Ea se feri, se-ntoarse, aproape se opri locului și-l privi contrariată și amuzată, rîzînd ca de-o glumă, apoi dădu din umeri, porni mai departe, citind din fugă un afis O.N.T.:
— Petreceți-vă concediul la munte și la mare! Marca vă cheamă! Zău? Ia te uită! Nu știu că ești și tu periculos!
— Și-nă de mult? Sopiți Pol, cuprins de exaltare și-i strînse mîna frenetic, stîngaci și brutal, tulburat și mai mult, aproape înspăimîntat că ea nu-i retrage mîna

— Ajunge — îl opri ea...
— Am crezut...
— Ce-ai crezut? Întrebă ea enervată, și-l privi plină-n adîncul ochilor.
— Știu tot — izbucni el. Scrisorile.
— Ce scrisori?
— Am scotocit toată casa. Toate sertarele tatălui. Voiam să mă conving, înțelegi? E-ngrozitor! Un timp n-am putut spune nimănui. Nici lui... Cu atât mai puțin mamei. Apoi i-am spus... Cui? I-ai spus ei? Ești nebun?

— Nu. Lui.
— Bine-ai făcut — spuse ea liniștită, cu vocea dulce și inocentă a Julietei și se-ndepărtă nepăsătoare de el. Asta-l definește perfect pe tată-tu. E un imbecil! aruncă, și ducîndu-și mîna la gură, căscă zgomotos. Ah, ce somn mi-l Mor de obseca!

— Nu trebuia să-ți spun.
— Nu face nimic — zîmbi ea. Ieșiră în spatele garii.
— Pa! Vii cu noi? Sopiți ca grăbită dintr-odată și plictisită, de-o indiferență deconcertantă și se îndreptă spre Fiatul 1300, care o aștepta, cu veverița roșcată în geam.
— Ah — gemu fără gânduri Pol, fulgerat de furie și nepuțință. Ești de-un cinism...
— Meri. Te lășăm acasă?

— Nu, mulțumesc — sopiți Pol, albe, și se încordă să se țină fere. Voia să fie dur, s-o înșpească, s-o lovească moral și-n așa fel încît nici să nu bage de seamă pe moment și numai după aceea, tot timpul ești va goni tu mașina aceea blestemată și oribilă, plină de insolență, că părea o insolentă însoși faptul că un tip ca Ți-a putea avea mașină și după aceea, indiferent unde se vor opri și ce vor face, ea să fie lovită năucitor de vorbele lui, ca o otrăvită lentă care pătrunde pe nesimțite și ucide mai tîrziu.

— În loc de orice altceva se trezi că spune aproape umilitor, ca o scuză:
— Vreau să-lau puțin aer. E-o noapte superbă. Nu te-ai uitat? Ca-n Shakespeare.
— Știu — rîse ea scurt, aruncîndu-și capul pe spate. Vizuți unchi noștri de vară. Te învidiesc!
— Și dispăru în mașină.

Dispăru cu mașina cu tot.
«Ah, bestie — izbucni Pol măcinat de furia lui nepuțințoasă și începu să izbească cu pumnii în stîlpul de piatră pînă obosi și rămase fără suflare.

Așa îl găsi Titi Herghelegiu, colegul lui de seminar, un vîlșgan solid, înalt, ochios, botos, cu-n cap de maimuță hăzlic, cel mai vîrșnic student, fost campion de tir și băiatul din flori al unei spălătoare de Florești, Tina Herghelegiu, sedusă și abandonată de fostul patron, unul Wagner, la care alajise și care-l înfășe mai tîrziu, la sfîrșitul războiului, înainte de-a fugi cu o valiză de aur în Germania, anamă din sadismă parcă pentru Titi, ca să-i creeze mai tîrziu dificultăți în școală și-n facultate. Pierduse cîțiva ani pînă să-și «dregă», cum spunea el, biografia», făcuse armata la marină, la Constanța, de unde se-ntoarse tatuat pe burtă și tot pieptul — cînd se-ambăta și se-mbăta criță, marinărește, își arăta lubric, tabajul reprezentînd o scenă care nu se putea vedea decît tot beat fiind. Fusese totuși un soldat disciplinat și inimos, trăgător de elită, lovea fără greș orice țintă mișcătoare și-un însoțitor de forță. Prin intervenția unui amiral devenise ceea ce era astăzi, studentul Titi Herghelegiu din anul II la Arhitectură. Salvase, la niște manevre, în fața amiralului, un elev de la Academia militară, care alunecase de pe catarg și făcuse o comotie cerebrală, lovindu-se de copastia vasului. Se aruncase după el, (îmbrăcat cum se găsea, pe punte, lingă pavilion, în poziție de drept) și-l salvase de la adîncime, mai mult mort decît viu. Întimplarea fericită pentru el făcuse ca salvatul să fie chiar fiul amiralului ceea ce impresionă într-atît pe tată că-l adoptă pe Titi drept

fiu sufletesc și prin intervenția lui personală izbucni să-și clarifice situația și să intre la Arhitectură. Titi spunea să era meseria cea mai bănoasă a epocii, dar era un inconștient avid de bani și ambiții — trăsături probabil moștenite de la tată-său — căci nu avea nici un fel de înclinații speciale pentru arhitectură. Fusese o prostie că nu rămăsese în armată, cu amestecul lui anarhic de porniri contradictorii, de calități și defecte, mai mult defecte, armata l-ar fi disciplinat, i-ar fi slefuit caracterul și l-ar fi făcut om. Pol îl detesta pentru apucăturile lui grosolane, avide și pătămase și-l accepta pentru vitalitatea și devotamentul lui — se împrieteniiseră, Pol ajutîndu-l la calculele algebrice unde Titi era cizmă — și Titi devenindu-i credincios ca un cîine.

III

«Să treci capcana crucei tineretii. Neispuțit, călcînd peste ispită...»

SHAKESPEARE
(Sonetul LXX)

Pla se obișnuise: știa că cel mai mult are de lucru în ultima jumătate de oră. Parcă toată strada se golia dintr-o dată cuprinsă de panica închiderii magazinului și lumea (care pînă atunci se plimba nepăsătoare prin fața vitrinelor), se-mbulca dezordonat, ca la teatru după primul Gong din antract.

Pe neașteptate, gheșul ei era asaltat din toate părțile. Erau primele două săptămîni de lucru în magazinul acela elegant pe dinafară și înăuntru — ceea ce îi făcea mare plăcere — cu articole de lux care nu se găseau la alte magazine — ceea ce îi făcea mai puțină plăcere pentru că nu le putea cumpăra — și-n după-amiază aceea trebuia să-și încaseze prima chenzină și-avea o mie de lucruri de gândit, n-avea timp măcar să se uite la cei care-i întindeau banii.

Numără grăbită ascultînd trin-trin-ul mașinii de calculat și aștepta să fie chemată «dincolo» în biroul responsabilului, să primească și să numere proprii ei bani. Îmbrăcuse, spre a marca evenimentul, rochia verde cu decolteu, fără minci, pe care-o purtase și la admitere și care-i venea cel mai bine scotîndu-i în evidență bustul plin și brațele prelungi, nervoase și subiri, cu pielea brun-aurie străbătută de vine albastrii din închieturilor minilor ei o ușoară umbră brunoasă. Odată cu privirile bărbatilor fixate pe ea ca o apăsare fierbinte simțea tot mai intens bucuria aceea răbdătoare care-o așteptase toată ziua.

Casierul trusului venise. Nu-l mai văzuse niciodată dar putea paria pe orice că el era. Rotofeci și chel, cu spinarea ușor adusă, parcă anume să-și orotocască mai bine servita de vinilin, burdușită sub braț, își făcu apariția în magazin strecurîndu-se abil prin mulțime, cu aerul grav și familiar, netuluz speriat, parcă ar fi fost hărțuit de cineva, și se făcu nevăzut în biroul «sefului».

Învîrtînd mereu coarba mașinii de calculat și ascultînd acel «trin-trin» metalic, aștepta din clipă în clipă să se audă strigătul, «acolo». Nu știa care era obiectul, cum se va proceda cu ea, dacă va păși «cassa» sau va veni casierul trusului aici să-i numere banii și s-o pună să semneze de primire.

La opt se-nchidea magazinul. Pînă la opt și jumătate trebuia să-și verifice casa. La opt și jumătate avea înfîlnire. Deveni agitată și visătoare, imaginîndu-și cum vor intra, ea înainte, uitînd prima ei mare înfrîngere din viață, bine dispusă, cu rochia verde, decoltată, pantofi cu tocuri înalte și mîmăși negre pe care le va scoate înec și grațios, înclinîndu-și capul pe spate și i le va întinde lui ca și cum atunci ar ieși din cabină, după spectacol — și el va aștepta în picioare să se așeze, zîmbînd tot timpul pierdut de dragoste și admirare pentru ea și toată lumea va întoarce capul și-o va aplauda. Ce grozav are să fie — își spuse. O să mă întorbe ce beznă. O să spun sec «whisky» ca-o Bernad Shaw și pe urmă...
— Conducă lauzi atunci o voce acră desupra ei și tresări. Conducă de sugestii și reclamații!

Ridică fața și înfîlni o figură scutivă, cunoscă, parcă pălăit în spirit, cu niște ochi bovini, bulbucați, scîpînd de o indignare atît de caraghioasă, că aproape izbucni în rîs.
— Ce aveți cu conducă?
— Asta-i culmea! Poftim! Izbucni ostentativ și-l luă martori pe oamenii dimprejur. Imi dă mai puțin ca sece lei și mai face și pe naiva. Cunoșc eu sistemul!

— Poate a greșit — încercă cineva să-l în apărare.
— Păi da, sigur — ricană bulbucații și vocea lui umplu magazinul. Cu greșeli din asta ajung dumnealor să poarte pantofi cui și să facă pe plăpăncele pe bulevard.
— Tovarășe, dar ce na... vă rog — sopiți ea încudată, gata să plîngă și simți că se pierde, că-i vîjii urechile.

— Responsabilul! Să vină responsabilul! strigă bulbucații puz pe scandal și degetele ei prîseră să se agite convulsiv, ca și picioarele simți gîndac răsturnat pe spate, apucînd la întimplare sece lei și întîrîndu-i prin ușa de sticlă cu scîrbă, parcă ar fi aruncat din gheșu un șarpe.
— Poftiți! nu vă supărați... stăpîniți-vă — sopiți și nu-și mai ridică ochii pînă nu simți că n-a mai rămas nimeni în magazin.

— Mergeti să vă încasați chemina — îi spuse cineva. Responsabilul era lingă casier.
— Ce s-a întimplat? — întrebă.
— Am fost puțin distrat, mărturisii ea. Vă rog să mă credeți, mi gîndeam...

— Nu mă privește la ce te gîndeam — o-nterupte brutal responsabilul. Dar, te rog, pe viitor să nu se mai întimpla. Nu vreau ca în magazinul nostru, înțelegi...
— Penibil, penibil! Totul se sfîrși penibil.
Luă banii fără să-i numere, și casierul trusului o strigă înapoi, umilitor, și-o puse să-i numere în fața lui.

— Baniți se numără totdeauna, dragătu — o dădăci el. Fie că-i dai, fie că-i primești.
— Și ea trebuia să se aplece transpirînd de suscitare și să numere banii, adică să se prefacă, pentru că de numărât, tot nu-i putea număra.

IV

Ha, ha! Cînd marinarul bate cu pumnii în catarg, înscamă că pe mare-i furtună! — izbucni Giony volubil.
Pol încetă. Vru să-l înjure dar renunță.
Giony, înalt, solid, ochios, cu capul lui de maimuță hăzlic, ridea într-una. Lingă el, băiatul cu trăsături fine îl privea serios.

GIONY: S-ar părea că ai nevoie de asistență morală a campionului!
POL (lui Giony, enervat): Ești un idiot!
GIONY (mucalit): E... dacă vorbești frumos... e altceva! Băbații au ridicat ancora?
Pol înclină capul.

GIONY: Ura! Tot echipajul pe țarm! Invoire generală! Apartament liber, magnetofon, twist, rație mărită la băutura, distrație... Dolce vita începe!
Pol stîngerit privește spre băiatul care-l însoțește pe «campionul»
GIONY: A! Am uitat să vă prezint! Sorin, viitor filolog, și Pol, viitor arhitect, fiul arhiteci emerite și-al...
— Oprește elicea — îl interupte Pol, jenat, întinzînd mîna lui Sorin.

— Știu că sînteți prieteni și l-am rugat să mă prezinte...
— Are o chestie de discutat cu tine — explică Giony.
— Ce anume?
— Ceva care nu se poate discuta aici... O chestie cu fata lui și cu mamică-ta! A fost secretară la Institut, la mamică-tu. Pri-cept? Din ranchună. Bănuia că între ea și tată-tu ar fi fost ceva și-a trîntit-o la examen, la actorie.

V

Sorin își întîmpină vesel fata, energic, activ, într-adevăr îmbrăcat în negru cum își dorise ea și cum fi stătea minunat, devenind mai zvelt, mai înalt și mai distins și doar cravata... ei, da, nici nu se putea! Purta o cravată din acelea oribile, culoarea vișinie putrede, cu buline albe și negre, dispuse asimetric și privînd-o se înveseli de-a binelea, îi trecu totul și se gîndi la surpriza pe care avea să i-o facă ea. Dar el care ce-i pregătise? Ce grozav ar fi fost să-i facă un cadou și el. Orice, un fleac, dar să... Poate de fapt i-a și cumpărat. Numai de nu i-ar ofer cadoul acum. Diseară, tîrziu, după bar, la întoarcere, cînd va fi nițelul amețită și obosită și orice, indiferent ce i-ar cumpăra, o să i se pară grozav.

— Am avut o mie de mizerii, Sorine — îi zîmbi și-și simți simțelul atît de seducător, că întoarse fața și-l dăruie trecătorilor.
— Și de aceea ai întîrziat?
— Cît de mult mă iubeste — își spuse. Bărbatul care se înfurie și-și face nervi pentru un fleac de întîrziere trebuie făcut mereu să se perlecască așteptînd, pentru că e îndrăgostit cu adevărat!

— Voiam să-ți spun ce mi s-a întimplat, dar nu-ți mai spun nimic, urciosule.
— Mulțumesc. Ești foarte dragătu — o ironiză el.
— Să știi că sint, admie ea liniștită și zîmbi cu superioritate dezamantă. Îți place rochia mea?
— Mda, făcă Sorin. Ești formidabil! Curat Brigitte Bardot. Dar mie mi-ar place...
— Te cred — rise ea scurt, nervos, fîndu-și capul pe spate și apucîndu-l de mîna fugi să-i alunge din coapse senzația bruscă de căldură.

— Stai — se împotrivi el. Voiam să-ți spun... Nu pot veni cu tine la bancă.
— Dragulețul. Chiar că-i dragut, își spuse ea furtîndu-l cu coada ochiului. Vrea să rămîna singur. A făcut roș de bani și vrea să-mi pregătească o surpriză pentru diseară...
— Bine, domnule cavalier, spuse dînd din umeri și făcînd-o pe indiferentă, îi întinse mîna cu răceală. În definitiv ești liber, ai tot bulevardul la dispoziție. Distrează-te!

— Așa am să și fac, se înfurie el și se opri locului. Sper că chiar sint liber s-o fac, nu? o întrebă și în vocea lui răzbănu ceva străin și răuțios.
— Bine, bună scara, spuse ea sovîind.
— Uite ce-i — se răzîndi el. Nu te supăra. Ne întîlnim la zece. Bine?
— Unde?
— Sorin ezită.

— Am o întîlnire cu niște amici în fața la Lido.
— Sint o naivă. Ar trebui să mă supăr — își spuse ea, dar îi zîmbi dragut și ridicîndu-și mînilor, îi potrivi cu gingăsie gulerul.
— Uf, uf! ce cravată!

«La Victoria e deschis pînă la zece — își făcu socoteala. Am tot timpul să depun banii și să aleg o cravată frumoasă». Porni pe bulevard, spre universitate, privind vitrinele, grăbind pașii și oprindu-se din cînd în cînd în fața de obiectele expuse, întîlnindu-și în lucrul sticloș chipul, își suridea înclăntată. Purta o pieptănătură înaltă, cu părul căzîndu-i în suvite negre pe frunte, avea fata fină, delicată și îngustă, cu gara roșie, plină, poate nițelul prea mare, dar dulce și ispititoare cînd zîmbea arătîndu-și dinții frumoși și lungi. Nasul ascuțit cu nările palpitante, absorbea prin sticlă mirosul parfumurilor adormite în vitrină și privirile ei se opreau multumite pe proprii ei ochi lucind în geam, enormi, catifeleți și întunecați, umbriți de genele lungi.

În dreptul universității se simți urmărită.
— Hello, dulceato!
Single-ii năvăli în obraji. Se stăpîni și păși înainte. Cu toată mulțimea pașilor hîrșind cîldarimul, deosebii pașii care se țineau după ea. Dînd colul universității se uită în urmă. «Ei, asta-i — își spuse — și buzele i se strîmbară, parcă alungă o viespe. Scandalul din magazin. Impertinentul cu ochi bovini! Va să zică de asta... Pași mai departe în același tempo egal, legîndu-și șoldurile și pe neașteptate se opri și se

întoarse atît de provocător și agresiv că impertinentul se opri nimicit.

Înalt, subțire, aproape plîpînd în rochia ei verde, întinșă pe trup, care-i dădea un aer de distincție și senzualitate, cu nările largi, tremurîndu-i de furie și fața împietrită de indignare, tipă scurt, parcă l-ar fi pîlmuit:
— Ce vrei, domnule?

— Domnișoară — bițui omul și rămase stupid, coșleț de ridicol, în mijlocul trecătorilor care se opriră uitîndu-se la ei.
— Uită-te într-o oglindă să vezi cum arăți, îl sfătui ea și porni grăbită spre bancă, luînd din ce în ce pașii, să cîștige timpul pierdut.

De la bancă trecu prin pasaj, intră la magazinul «Victoria» și urcă la etajul II la confecții bărbătești. Caută cochetînd, nu-i plăcu ce găsi, nu se putu hotărî multă vreme, forțînd pînă la iritare răbdarea vizitatorului care, în cele din urmă o întrebă dacă are de gînd sau nu să cumpere ceva, pentru că se închide și atunci ca se precipită deodată, în panică, luă prima cravată neagră care-i căzu sub ochi și alergă spre ieșire.

Ajunse la zece și cinci.
Sorin nu era. Să fi venit și să fi plecat, era exclus. Și de data asta se inversară rolurile: începu să aștepte ea. Și aștepta plîmbîndu-se și privind înșelătoare care lunecau într-o parte și alta a bulevardului, cu farurile fosforescente, mai puțin violente decît reclamele mari de neon fulgerînd întunericul brumos, ca o apă translucidă de pești luminoși. Și-l închipuia pe Sorin gonind în una din aceste mașini (un taxi, bineînțeles) din celălalt capăt al orașului ca să ajungă la întîlnire și încerca mereu să-și închipuie ce avea să-i aducă.

Nu izbutea, era imposibil și privea vitrinele. Străluceau calm și atrăgător și lingă siluetele întunecoase ca niște clișee negative de film, decupate pe fundalul luminos defila neconștient forța gălăgioasă, fețe și chelii lucitoare, capete feminine tunc surte și lemei grave din alți generație, îmbrăcate de seară și mulți, foarte mulți (dominînd mai puțin străzii) tineri, băieți și fete. Unii din ei întorceau capul și-o priveau. Unii încercau chiar să intre în vorbă, o întrebau pe cine așteaptă, dîndu-i pe ei, fiecare cum se pricepea și de fiecare dată, oprită în fața unei vitrine, trebuia să se miște în dreapta sau stînga și să se oprească la alta.

În sfîrșit, sosi Sorin.
Îi lucau ochii și nu-i trebuia nici un efort să înțeleagă. Nici măcar nu-l aștepta și se justifice. Vorbea destul de bine, articlînd fiecare cuvînt, parcă ar fi bătut nituri în aer, și tocmai asta-l făcea suspect.
— Scuză-mă, Pia. M-am întîlnit cu prietenii de care Ți-am vorbit și-am întîrziat. Sint cu ei înăuntru. Pe Giony îl știu. Prin intermediul său l-am cunoscut pe Pol, fiul profesoarei tale care te-a picat la actorie...
— I-ai spus ceva?

— Într-un fel... Oarecum — o scîldă Sorin.
— De ce? Te-am rugat să nu faci nimic, să nu te înjosesti — protestă ea. Fată de nimeni! Cu atît mai mult față de el.
— Nu-i vorba de nici o înjosire — protestă la rîndul lui Sorin. Și-apoi e un băiat foarte bun. Serios și cinstit. Nu și-a închipuit că mama lui ar putea fi geloasă, meschină și nedreaptă.

— Cu atît mai mult. Ce rost avea să-l amesteci și pe el? — Ne poate ajuta.
— Nu accept ajutorul nimănui! Cu atît mai mult al unui necunoscut. Am să încerc din nou la toamnă și voi să reușesc. Dacă voi cădea... nu știu — se încruntă ea — am încerca încă o dată, dar ce mi-am pus în cap voi reuși. Înțelegi? Nu cu «săr-mina» și cu pile, chiar dacă mi s-a făcut o nedreptate. Vreau să ărc scările Institutului cu fruntea sus, prin fața ei.

— Asta vreau și eu, Pia, nu trebuie să te superi.
— Nu mă supăr. Nu pot să mă supăr pe tine, — dădu ea din cap și-și aruncă părul, zîmbînd.
— Atunci hai — o rugă el. Ne așteaptă.
— Sint bine? Întrebă ea ce cochetărie, alintîndu-se. Nu mi s-a sîfonat rochia la spate?
— Ești bine. Ești foarte bine — o asigură el. Dacă-ți pui în cap o să-l înnebunesc pe-amîndol.

— Și tu ce-o să faci?
— Străbătura hotel vast, animat de-un grup de vîlșgani negrozii care se îndreptau spre lift încălțați de geamantane și, condusă tîndru de Sorin, începu să coboare treptele înguste de marmură spre bar.

VI

Sorin se strecură grăbit înainte (parcă s-o determine să fie mai hotărîtă) și cobori în bar. Se uită după el cu ochii nedreptîni cu semiobscuritatea sălii și-l văzu sălînd stîngaci printre mese, ocoldînd picioarele băieților și fetelor, întinse peste tot, ocupînd orice trecere. Era aproape toate meslele ocupate — în hotel locuia o cinșărată străină și toți veniseră s-o vadă intrînd la bar, la o anumită oră, la bratul unui actor român — și cîteva capete din apropiere se întoarse spre ea și-o fixară lung, cu acea insistență insolentă care o făcea să se simtă parcă goală. Ar fi putut să se prefacă în personajul respectiv, simlînd superioritatea și afectarea vedetei, cu pasiunea galopantă pentru Sorin și chiar să se agate de bratul lui, dar detesta jocurile ieftine pentru suscitarea galeriei. Alunecă nesigur, pe covorul moale, jenată de privirile care-o urmăreau și muzica sincopată, revărsîndu-se în surdina, o umplu nămaidecît și pe ea de unde electric. Din pricina stîngheriei căută naturalitatea obișnuită, nu lipsită de grație și acea ușoară provocare pe care și-o ia orice femeie frumoasă cînd trece printr-un moment critic.

Aerul era uscat, cald și înecăcios, cu zone de lumină crudă și penumbra, tîind geometric fețele consumatorilor, făcînd să luccască palid coriapii întinși pe genunchii fetelor. Stăteau scufundate în fotolii moi, picior peste picior, fumau și aruncau priviri iute împrejur. Tavanul era jos, te apăsa pe cap. Un perete întreg de sticlă tăiată geomtric și colorată ciudat,

SFÎRȘIT DE SPECTACOL

«CUI ÎI DAI PE DATORIE
NU-ȚI MAI CALCA-N PRAVĂLIE»
(Inscripție găsită în ruinele unei terabe din epoca de tristă amintire a mercantilismului particular și a exploatării unuia de către altul).

Am închis vorbele lungi în depoul vorbelor lungi — vorbe lungi și minte scurtă; răsucesc cheia, o arunc și plec urmăriți de zgomotele de lungă. Voi învela toate lucrurile de la început cu unelte subțiri cu vîrf de cobalt, căci n-am să pot rămîne un lăcătuș de rînd, ci trebuie neapărat să găsesc o cheie fantastică, la fel de bună pentru broasca de la ușă și pentru broasca din baltă. (Să nu-l ierțoiți pe cel ce spune de două ori aceeași minciună). Dacă vreți, duceți-vă la atelierul-sucursală de pe strada Nepăsării, numărul bis, care lucrează cu materialul clientului — eu, unchi, nu mai pot lucra pe datorie — sint plin de datorii, onor cliențelă să nu se supere, am lucrat mult pe datorie cu materialul clientului, reparatii, precum și tot ce atinge această branșă, dar sint plin de datorii și din tot ce-am lucrat două părți din trei comenzi nu mi-au ieșit bine, și-am un leșman de chei pentru care nu găsesc broaște, și am o grămadă de broaște frumoase

pentru care n-am putut potrivi chei... Ciubărul răsturnîndu-l, așadar — să nu vă supărați, aplauzele rămîn valabile pentru spectacolul următor — m-apropii fășis de voi, cutremurat de bune intenții, necruțător, de inimo voastră, m-apropii vehement, cu proaspeta gloanțe de dragoste, — sint tot eu, nemîngîntul Diogen, maestrul Hodoroc, spre inimile voastre, o, chei!

DRAGOSTE COLIVIE

Te-ai așezat în fața mea, dragoste, numai tu, meruu, în fața mea, dragoste, soarele mi l-ai luat, luna n-o mai vîd, nimeni nu-mi mai trece prin luminile ochilor, dragoste, crescînd tu meruu din tine înșăși, din zările mele pierdute, închise, numai tu, oblon, dragoste, meruu în fața mea, în drumul meu, numai tu, început și sfîrșit, întuneric — nici punte, nici fereastră, numai tu, înlemnită stăpînd, zid, dragoste.

Inconjurat din toate părțile, împresurat de tine, dragoste, pînă unde bat cu privirea, numai tu ești, ghemuții asupră-ți, dragoste, într-una te cercetezi cu lupa, scormonind prin tine cu unghii lungi,

prin uscate încăperi fosfoare, în care nu mai locuiește nimeni de mult, în afară de propria-ți umbră, dragoste, umbră rece, floare presedă, dragoste.

O, mica tu dragoste, dragoste, cu aripi de lemn, țepene, scurte, lustruite podocabe zadornice, nelînvățate să zboare, nelînvățate să mîngieie, dragoste, pe care meruu mi le zbați, cu nebunească zarvă, nestrăvezii, în fața ochilor, dragoste, pleoapă de fier, dragoste nimicitoare de dragoste.

Te-ai așezat în fața mea, dragoste, și nu mai înfrunzesc, și florile nu le mai tin, și lumină nu mai am de unde să dau, și mă iubesti cu dintii strînsi, dragoste, și mă sîruji cu ochii deschiși, cu ochii în patru, dragoste, și cu tine mi-e greu, și fără tine nu pot, dragoste, dragoste oarbă, dragoste inec...
Si mă dă-te un pic la o parte din fața ochilor, am frumos, neprecipule, ca să te pot vedea și vîzduindu-te, să te iubesc din nou înfăia oarbă, dragoste...

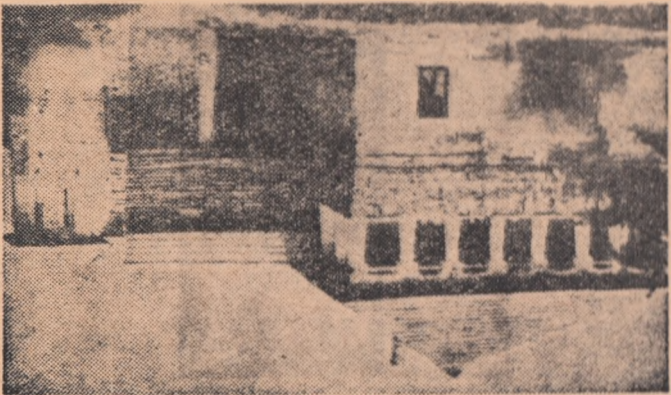
versuri de
GEO DUMITRESCU

echilibrului și înscenării prezentului, echilibrul și înscenarea
sinteză continuă între trecut, prezent și viitor, un simbol al
voluntarismului de la 1848, instruit de generalul Magheru, e o
tina, uzina de produse solide Govora și tabăra Juptătorilor re-
autonobile — pînă la modernă uzina de aluminiu de la Sla-
genza unei noi cetăți industriale — fabrica românească de
interzărăm, uluși de mișcare dinamică a istoriei contemporane,
Colibași, sus pe tăpșanul umbrit de pădurea de stejar, unde
vechea așezare de scaun a Țării Românești, drumul pînă la
Drumul de la Pitești la Curtea de Argeș trecind prin stră-

— Să-ți iubiți, maică.
O femeie își întinde o creanță înflorită de tel:
aflicte plătita pe cap.
Bătrînul își pleacă umerii copleșit de emoție. Își ascază cu
— Să ne trăiești că ne-ai dat un om mare!
La despărțire, cineva se apropie de bătrîn și-l îmbrățișează.
ceva ai fost, cînd îți faci timp să vii și-acasă?
— Te așteptăm să treci și pe-acasă. La Iași ai fost, la Su-
cu tatăl!

multimea inundă șocaua. Scurta optre, înălțire emoționantă

Cuza lui Tudor Vladimirescu din Cernuți

2

2.

CETATEA

*Din streașina Carpaților și pînă
La vadul vechi al Dunării albastre,
Cetatea ce-o urcăm o să rămînă
A libertății și-a dreptății noastre.*

*Căci scris ne e cu slove luminoase
Hrisovul strămoșesc, din fund de ladă,
Pe virfuri de săgeți, pe frînte oase,
Pe amfore, pe fier de plug și spadă.*

*Istoria ne-am pus-o citorie
Din Jiu la apa înecatei Molde
Ca steaua să lucească purpurie
Peste uzini și nesfîrșite holde.*

*Partidului ni-s inimile date
Și-l vom urma pe drumuri triumfale.
In orice zid e-o inimă ce bate...
Aceste ziduri n-or să se prăvăle!*

Victor TULBURE

COPERTA

Reconstituire istorică: soldați romani pe pilonii Podului lui
Traian de la Turnu-Severin

Scurtînd jugul tiraniei și al exploatații, unită și puternică
prin cuceririle sale revoluționare, valorificînd depozitiva bo-
gățiile naturale și umane, stăpînă deplină pe prezentul și
viitorul său, România socialistă pășete hotărîtă spre treptele

PORTILE DE FIER

prin vremuri de cumpănă și de urgență simțirea românească.
mc. / Din somnul cel de moarte... imnul care a ținut trează
rător marul revoluționarilor pașoptiști. Deșteaptă-te româ-
tr-un capăt în altul al taberei se revăra măiestros și tulbu-
strălucesc, inimile bat mai repede; ca un tunet metalic, din-
Un val puternic de emoție zgudue piepturile tuturor, ochii
România.

suveranității acumpel noastre patrii — Republica Socialistă
cuceririle revoluționare ale poporului român, independența și
pămintul ofrit al patriei udut cu sângele străbunilor noștri,
tabăra pentru salvarea revoluției, că sîntem gata să apărăm
lui Traian, unde acum lăsa generalul Magheru și-a înălțat
Tudor Vladimirescu și al pașoptiștilor, raportăm de pe cîmpul
Bătrîn, al lui Vlad Iepes și Mihail Viteazul, al pandurilor lui
Noi, străncopii optenilor lui Basarab Volevod și Mircea cel
— Torărice Secretar General.

Imprecurat de aghiotanții săi, înălțarea marșal optre tribună:
scurt un ropot de copite și generalul Magheru, pe un cal alb,
tabăra și istoria și-n înălțarea solemnă care se lasă, învîntu-
ra, gura răsună așine și prelung, deșteptînd depozitiva
un moment dat un frenezat ca un vînt venind în față tabă-
după moda vremii, cu abili și flinte, strîmînd emii de lupți și la
ralul Magheru. Sînt tineri și bătrîn, cu bărbi tunee scurte
vîntre holte ca-n veac, mîna plîndplînd optenii gene-
Peninderea cîmpul, pînăre curțur și căruțe cu co-

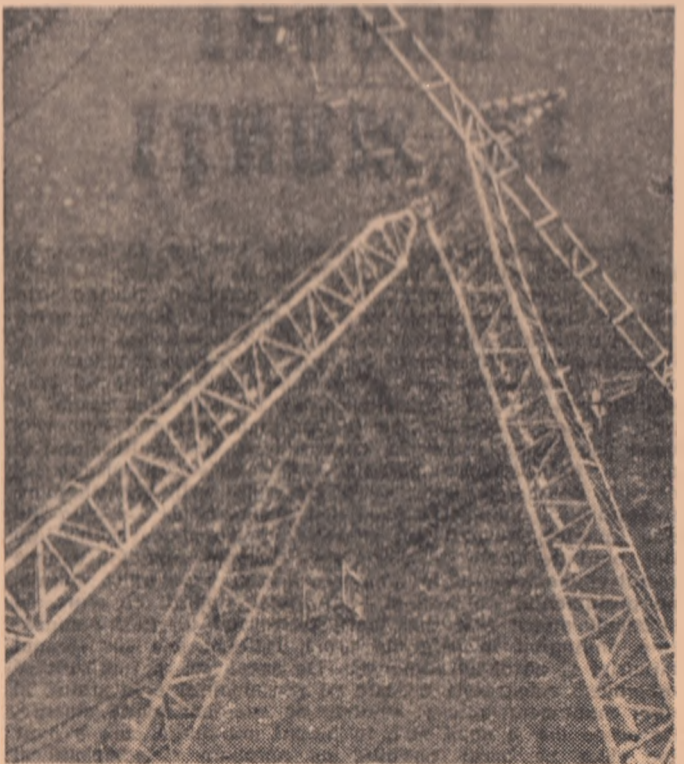
LA MURINI

dobîndie locual în conștienta întregii noastre lîngă naționale
cu umbrele alinte din moștenirea strămoșilor și privrea în-
creștătoare și luminată pe care o atîrnăm viitorul

(C o n t i n u a r e f i n p a g i n a 10)

10.

15.

Putere pentru Slatina — linia de înaltă tensiune

Pe urmă erau aduse înapoi uralele și aplauzele, dîmpreună
cu un sunet nou și greu, de aprobare și de bucurie, de
mîndrie.

În seara aceea de lunie, înaltă și limpede, sus, la Vidraru
au răsunit și s-au adunat laolaltă, conștopindu-se, glasurile
și ecourile întregii țări. Și parcă seara a devenit și ea, pe
desimțite, înaltă și limpede. Și drumul parcă stătea și aștepta
să suie spre altele culmi.

Ion LANCRANJAN

1. Sigiliul lui Mircea cel Bătrîn; 2. Stema unită a Țării Românești și Moldovei în sigiliul lui Mihai Viteazul

(Continuare în pagina 13)

bolizind înseși aspirațiile și zborul spre înalt și aspirațiile na-
 ționale, în jurul Coloanei fără sfârșit a lui Brăneanu, sim-
 țând înseși alcatuirea istoriei, într-unul din cele din urmă
 lui Traian, străjuit de legiunile romane, unde înălțăm aievea
 Sau ca s-o luăm invers, de la vestigiile vestitului pod al
 neamului și vâlcățul au venit să-l întîmpine!
 — Cum să nu mă minunez! Și cum să nu mă bucur! Tot
 — Și nu te minunezi?
 — Văd — răspunde un căpitan pictos,
 bîndu-și pandurii. Vezi?
 — Ce-i tălcuțule? parcă-l auzim pe Domnul Tudor între-
 departe.
 baladă, care vin să întîmpine și să conducă convoiul, pînă
 de sărbătoare, cu ploști de vin și mănunchuri de grîu ca-n
 și bucurmăși, și gospodari mîndri la chip și la port, în stâl
 aievea, ca-n veac, căciunile pandurilor, și plicul de călăreți,
 de la Tg. Jiu, se zărește mereu sub streșina codrilor,
 Infinitului a lui Brîncuși, pînă la placa memorială a lagărului
 De la Rureni la Padeș, de la Tîrnava pînă la Coloana
 socialist, la cauza socialismului și pînă în întreaga lume.
 du și din plin contribuția la înălțarea forței sistemului mondial
 cele mai înalte ale civilizației socialiste și comuniste, aducînd

11.

— Noroc și sănătate!
 — Face să ne-aduceți! Bine! Auzim strîgîndu-se peste tot.
 de mîna, dansează de-a lungul ulitei. Femei cu sâpe în spate
 alcargă pe cîmp de la prășit, cu ulcioare cu apă și mănunchuri
 de spice de grîu. Pionierii dau drumul porumbelor, care
 bat scurt din arpi și se-nvîltă ca un tîpăt de bucurie deas-
 pra multîmii. Fetele oamenilor sînt pline de zîmbete. Lîngă
 Scornicești, satul de naștere al tovarășului Nicolae Ceaușescu,

9.

14. ECOURI ÎN MUNȚI

Drumul care ne-a adus aici la Vidraru, la baraj, la
 marele baraj, cum ar merita, pe drept, să-l spun, — a
 lincii și sigur spre culmi, cotînd și serpînd, trecînd prin
 tuneluri tălate și sculptate în stîncă muntelui, lăsînd în urmă
 poduri de beton, mici viaducte, mergînd mereu mai sus, spre
 înălțuri, spre baraj și spre lac, spre lacul care a început să
 crească, spre marea care își sfarmă undele de pleptul con-
 structiei, al acestui postament unic, pe care stau acum, în
 prag de seară, cel ce l-au înălțat, împodobindu-l cum nici
 nu-și dau seama, poate. El, constructorii, sînt mulți, tineri și
 mai în vîrstă, femei și bărbați, — și copiii se văd printre cei
 ce stau pe marele baraj — și sînt uniți prin această mare
 înfăptuire. Și stau, fără să-și dea seama poate — spun din
 nou „poate”, întrucît am senzația că asemenea izbînzii nu
 sînt obținute decît de către niște oameni care își cunosc
 rostul și menirea lor în lume — că stau, ca o unică statuie,
 pe postamentul pe care și l-au ridicat singuri, cu efort, cu
 strădăniile dintre cele mai mari, înfruntînd greutăți nenumă-
 rate, învingînd în cele din urmă, ridicînd mai sus steagul
 mîndriei și hărniciei românești. De aceea am și îndrăznit să
 asemănesc construcția aceasta cu postamentul unei statui, al
 unui monument unic și vrednic de cea mai înaltă cinștire.
 De aceea am și auzit aici, în timpul mingulii care a avut
 loc chiar pe baraj, cuvîntul de aprobare și admirație al
 întregii țări. Era seară și aerul era rece și tare. Iar oamenii
 erau voioși, cu fetele scîldate în zîmbet. Toti cei care erau
 acolo atunci, erau voioși și mîndri, pătrunși de emoții erc
 și trănice, de neuitat. Și-mpreună cu ei era țara întreagă,
 poporul întreg. Vorbea secretarul general al partidului nostru,
 tovarășul Nicolae Ceaușescu, și muntii și văile îi preluau
 vorbele și le duceau pînă departe. Și le aduceau pe urmă
 înapoi, ca pe o aprobare, ca pe un răspuns. Și cu aplauzele
 și cu uralele care au răsunat între muntii și clipele acelea
 tot așa s-a întîmplat: erau laute de muntii și de văi și erau
 duse pînă departe, peste țară, peste locurile de unde au
 venit constructorii, toti cei ce au cheltuit cînd și efort pentru
 plămădirea acestei opere mărele și cutezătoare, deopotrivă.

3. ASPIRAȚII de ION LĂNCRĂNȚAN

Eroii sînt ca flăcările de pe comori: sînt cu atît mai înalți
 și mai drepti, cu cît e mai bogată comoara, pînăntul din care
 s-au născut. Balcescu al nostru, de pildă, a fost un bărbat faldic
 și bun. Faldic nu atît prin înălțimea sa, cît prin înălțimea și ver-
 ticalitatea spiritului său arzător, prin umanismul său viu și or-
 ganic, prin patosul care dă sens și nemurire unei vieți întregi.
 Doar Eminescu s-a mai ridicat atît de sus și atît de drept din
 bogatul sol românesc, plămădit din elanuri, îndrăzneli și cumpă-
 tare. Și poate că și Avram Iancu, acest erou tragic, răvășit pe veci
 de ticaloșia crăiăscă. Și Tudor Vladimirescu. Și-atîția, și-atîția alți
 eroi, pomeniți cu pietate de către poporul care i-a născut. E și
 acesta un semn de vechime și de înaltă aspirație spre viitor. Po-
 poarele care n-au eroi n-au nici trecut și nici viitor. În ce ne pri-
 vește, putem s-o spunem fără nici o teamă de exagerare, că avem
 eroii noștri, adevărați și înalți, deopotrivă cu aspirațiile noastre,
 și că avem deci trecut și viitor, după cum avem și prezent un
 prezent dinamic și robust, dovadă de nestrămutat a trecutului nos-
 tru măreț și a viitorului care ne așteaptă, pe care îl făurim acum,
 prin muncă.

Dintre dorințele pe care le-am purtat cu noi prin veacuri, do-
 rinta de dreptate adevărată și înaltă s-a adunat, mai mult decît
 în sufletul altora, în sufletul aceluiași Balcescu, al acestui om
 plîpînd, clădit pareă numai din spirit, făcut din lumină și din
 puritate, din văpaie și din omie. Iar minia noastră dreaptă s-a
 adunat în sufletul lăncului, surpîndu-i-l, rupîndu-l în bucăți cu
 greutatea ei aspră. Și-n Tudor s-a adunat, trîsnind din vorbă lui
 grele și tăioase, la Padeș și în alte locuri. Și-n sufletul lui Horia,
 mai înaintea. Și-n sufletul răscoalii de la Bobilna și al celei
 din 1907.

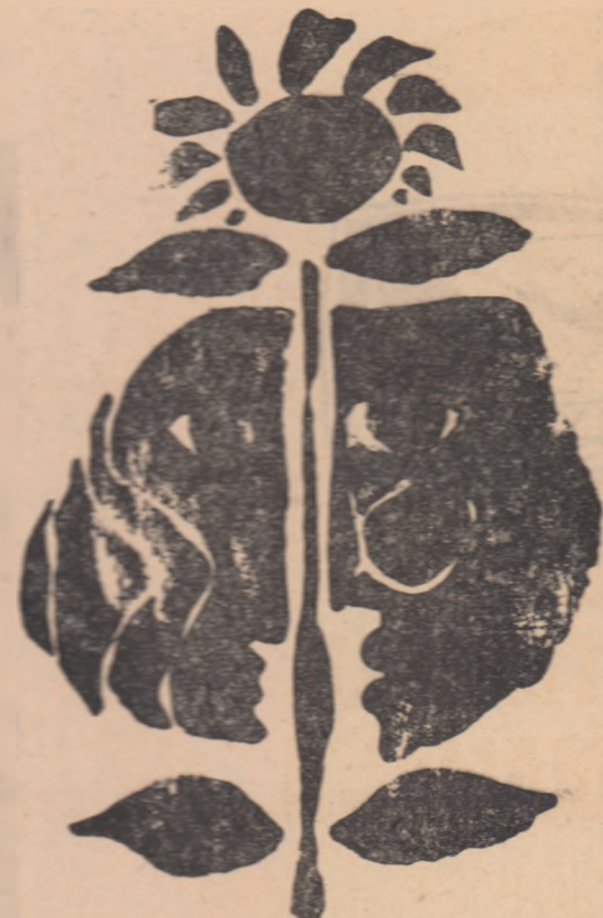
Sînt multe, fără de număr, faptele care au dovedit puterea și
 multimea aspirațiilor noastre. Și dacă astăzi stăm cu fruntea sus
 lîngă Coloana ridicată de un gorjan fără pereche — e pentru că
 le putem înfăptui fără nici o ezitare, cu hotărîre, cu bucurie și
 mîndrie — cu un patos în care vibrează aspirațiile înalte ale tutu-
 ror eroilor noștri, așa cum vibrează și cresc flăcările de pe
 marile comori.

Dar venea întoideana al treilea nevzui, cu acelu regu...

Interzisa, sub pedeapsa cu moartea, si md gindeam statur...

Si raminand singur, infasurat in tristete, md uram sinuagios pe ferestră...

Si acesta era cu adevarat singurul lucru de neinteles, monstruos...

Desen de N. NOBILESCU

ARGUMENTE ÎMI CURGEAU PE TÎMPLĂ

Ne salutam așa: mai întâi așezam mina pe obrazul ei, apoi o mutam ușor pe obrazul meu...

Dar toti eram oameni, totaji, si raminand singur, imi organizam un mare miting...

Si raminand singur, imi organizam un mare miting, împarind manifeste multimi...

UN JOC NEVINOVAT

de AL IVAN GHILIA

peretele în fund, ca și vitroul de sticlă luminată din spatele barului...

Pe Giony îl cunoștea. Celălalt era un tânăr simpatic, slăbuit, palid, cu fata îngură...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

Chelnerii și rudimentar dar infuzat mai drăgă, cu umorii lui de halterofil...

Se așază, picior peste picior, și-și învâgă stănjeneala și stîmbi la gol trăgîndu-și fusta peste genunchi...

Un încrezut ca și matică-sa — își spusese. Ce naiv e bietul Sorin...

— Nici nu mă-adeiești — o asigură el și-o strinse de braț...

— Dumeata lui placă. Aș vrea însă să scîpăm de Giony...

— Este — recunoscu Pol — dar fîră el mi-ăș lăz cîmpii...

— Nu pot să-ți spun — mărturisă el și-și lăz fața în palmă...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

Lezinea în mîlă, apoi i se făcuse din nou rău pe malul lacului...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

lui treburi de arhitect șef și etc. și el se blestemă că-a fost odată demn în viața lui...

— Rămii, te rog. Nu plecați — șopti cu o voce sugrumată...

— Femiile lui Giony — strigă Giony și le făcea semn de plecare...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

— Sorin e în de braț. Ce-ai ca să-l întrebă ea...

— Mă lasă singură ca să-ți spun? — întrebă ea...

— De ce? Ce s-a întîmplat? întrebă ea dar stăruia să-l prindă...

LA TELEFON, MAMAIA!

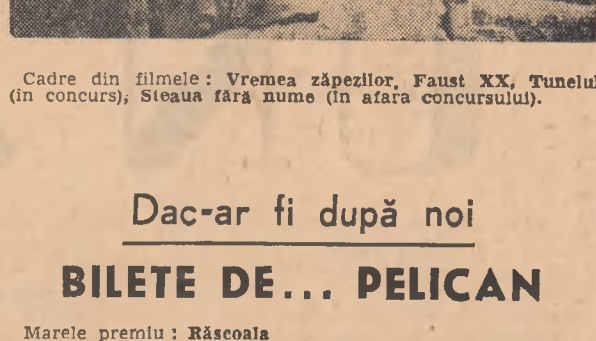

LA TELEFON, MAMAIA!*

În Mamaia Felix, Fortuna ne adună, sub auspiciile cinematografice, la cel de-al III-lea Festival național al filmului, ce va fi urmat de o premieră care va deveni o competiție tradițională: Festivalul internațional al filmului de animație. Parcă dimineața bucurăsteană e altfel, parcă buletinul meteorologic ține partea festivităților. Cu diverse mijloace (trenuri, autobuze, turisme, troleibuze) sosesc în ce banal, însă n-aj ce-i face însoțitoria Mamaia, alții între alții, veseli participanți: actori, regizori, scenariști, membrii juriului, oaspeți și oamenii de presă. Cei din urmă speră (și ce ne-am face dacă n-ar exista speranța) să se fi învățat din experiența trecutului și unele neajunsuri organizatorice să fi fost înlăturate. Poate că anul acesta (?!?) ospătarul nu vor mai avea de făcut față dilemei: „Sinteti creatori sau de 35?”. Fiind deci optimiști, totul e bun, e frumos, ai exclama chiar: e perfect! Vedetele își păstrează prospețimea, nu s-au plictisit încă de anuala competiție. Ești fericit(ă), vecin(ă) de cameră îți convine, bagajele sînt desfăcute, fiecare lucru e la locul lui. Aștepti nerăbdător botezul mării. Pe plajă, sub soarele îmbitor, costume multicolore. Vilegiaturistii, primre care străini veniți din diverse părți ale planetei, privesc cu plăcere și curiozitate parada vedetelor. Pe unele le recunoștin din filme. Iată-l pe... Iată-o pe... Aplauze, autografe. Tirziu, plaja rămîne aproape pustie. Festivaliștii s-au retras în camere. (Sub ploaie, acțiunea acestor ore își schimbă cadrul: brăseria hotelului. Protest solar, vestimentația — nu aîit de sumară ca pe plajă — viu colorată. Spectatori voluntari sînt și aici. Deci se păstrează și aplauzele și autografele. La o cafea se încep discuții „filosofice” despre... de toate. Tirziu brăseria se golește). Sînt orele de odihnă, de liniște. Nu pentru multă vreme. Se simte din nou un frecămăt. Este ora coteșului. Lăturile nu mai conțeneș, urcînd și coborînd. Pe scări alungă leș un suvoi somptuos. Gazdele imprimă o ținută aleasă, sobră, înșurăz. Participanții se string în grupuri, după afinități, sau folosesc prilejul pentru rezolvări polemice. Vremea trece. Cîteva minute și primul gong va bate. Printre admiratorii care străjuiesc alicia, se înaintază greu către cinematograful Republicii din Constanța). Saluturi, cuvîntări. Sînt prezenți și primii cu ropte de aplauze, realizatorii. Astă-seară, publicul urmărește cu interes această a III-a deschidere festivă: „Răscoala” — film premiat anul acesta la a XX-a ediție la Cannes, „Navigatorii care dispar” (producție a Studioului Alexandru Sahia) și „6.000 de ani” (producție Animafilm).

Andriana FIANU

* Transmis tirziu după miezul nopții de 15 iunie, de fapt la 14 iunie.

Cadre din filmele: Vremea zăpezilor, Faust XX, Tunelul (în concurs), Steaua fără nume (în afara concursului).

Dac-ar fi după noi

BILETE DE... PELICAN

Marele premiu: Răscoala
Premiul special al juriului: Vremea zăpezilor, Duminică la ora 8
Premiul pentru regie: Ion Popescu Gopuz (Faust XX)
Premiul pentru scenariu: Liviu Popa (Procesul alb)
Premiul pentru imagine: Sergiu Hurzo, (Duminică la ora 6)
Premiul pentru interpretare feminină: Irina Petrescu (Duminică la ora 4)
Premiul pentru interpretare masculină: Barion Ciobanu (Vremea zăpezilor și Răscoala)
Premiul pentru muzică: Tiberiu Olah (Răscoala)
Premiul pentru scenografie: Liviu Popa (Procesul alb)
Premiul revistei „Cinema” pentru cel mai interesant debut: Halduci — regizor Dinu Cocea

CRONICARII „G. L.”

CARNET TEATRAL

IPHIGENIA ÎN AULIS

Teatrul Național din Cluj

Operele artistice exprimă atitudini spirituale specifice fiecărei culturi. Mărturie ne dăstăvăz: oboliscurile împlintate în Piața Concordiei sau în Piața Sfîntului Petru se integrează firesc unui peisaj spiritual străin. Mărturiile autentice ale sufletului uman din toate timpurile se înfîlșec, pe coordonatele mari ale culturii. Această corespondență îngăduie apropierea marilor opere ale anticității, prin mijloace moderne: Euripide află, peste milenii, interpreți înțelegători și pioși.

Și totuși, alăturarea de valori artistice, aparținînd unor culturi și epoci diferite nu distonează: oboliscurile împlintate în Piața Concordiei sau în Piața Sfîntului Petru se integrează firesc unui peisaj spiritual străin. Mărturiile autentice ale sufletului uman din toate timpurile se înfîlșec, pe coordonatele mari ale culturii. Această corespondență îngăduie apropierea marilor opere ale anticității, prin mijloace moderne: Euripide află, peste milenii, interpreți înțelegători și pioși.

Echipa Teatrului Național din Cluj ne propune o revizuire a Iphigenei în Aulis, în viziunea artistică a lui Vlad Mugur, într-o ambianță plastică și muzicală trăită de Jules Perahim și Pascal Benteiu, nuanțată în primenturile de lumină ale lui Martin Csöregi. În acest cadru, expresie a sensibilității noastre moderne, gîndul lui Euripide se face înțeles într-o tălmăcire de frumoasă ținută, datorită lui Alexandru Pop. Verbul românesc răsună înalt și rotunjit, dicțiunea lucrată cu înfîlșire a unor artiști înțelegînd tîlcul versului hugolian, dau cuvîntului căldura și trădieră unei „ființe vișe” în timp ce corul, făptură plurală, își înmădiăză evoluțiile pe scenă, rostindu-și îndurerat comentariul.

Actualizarea pare, desigur, la prima vedere, temerară. Optica geometrică eleană, a liniei drepte și simetriei partenonice, devine, în viziunea lui Perahim, linie curbă și formă sinuoasă; drama lui Euripide anticizează cu cel puțin două secole momentul în care s-a făcut auzit pe lume primul sunet al orgii. Bogata gîndire muzicală a lui Pascal Benteiu și execuția expresivă a lui Iosif Gerstenengast situează însă, însuflețind, formele lui Perahim, dincolo de timp, în dimensiia permanentelor umane.

Poate că la nici unul din marii tragedienți greci o atare transpunere nu este mai adaptată decît la Euripide. Desigur, Iphigenia în Aulis este, poate, sub raportul expresivității artistice, călăuzite către inedit, mat puțin reprezentativă pentru genul lui Euripide, decît Ion sau Elena, de pildă. Iphigenia este mai aproape de linia tradițională a teatrului grec a secolului V î.e.n., nu conține nici una din trăsăturile de inventivitate, umor, fantazie, „romanesc” sau feerie, care dau lui Euripide profilul unui mare novator, a nuînțind, pe alocuri, teatrul lui Shakespeare. Dar situarea în afara epocii sale a tragedianului grec, care îndreptățește modernizarea oricît de cutezătoare a reprezentării teatrului său, este justificată mai cu desăbire prin caracterul etern al figurilor evocate și prin intuiția profundă a mișcărilor sufleteste, transpuse pe scenă.

Iphigenia înfălșează, alături de Alcestea, din drama lui Euripide cu același nume, și Antigona lui Sophocle, una dintre cele mai patetice figuri ale teatrului antic: este ilustrarea feminității, în calitățile ei supreme de gingașe și spirit de sacrificiu. Această permanentă umană alcătuiește, pentru artiști, un îndemn la tipizare, generalitate și creație intemporală. Alături însă de aceste date permanente ale psihologiei umane, se află trăsături specifice epocii, care, pentru spectatorul modern, alcătuiesc prilejuri de neînțelegere sau stridență. Acestea vor trebui traduse sau făcute inteligibile de regie și actori: sînturate intîm al erolor, amestec de etern omnesc și supunere la credințe superstițioase și crude; altitudinea brutală a lui Achille față de Clytemnestra, la începutul întrevederii lor, care ne face să înțelegem că Euripide a trăit cu secole înainte a cavalerismului medieval; ca-

racterul sumar al luptei interioare a Iphigenei, înainte de a lua hotărîrea sacrificiului sublim; acceptarea de către Achil a acestei hotărîri — dictată de respectul pentru un fapt, avînd în mentalitatea grecului acestui timp un caracter intangibil. Aceste diferențe de mentalitate între două epoci, separate cu peste două milenii, alcătuiesc tot alicia dificultăți pentru regizor și artist. Se adaugă acestor condiții varietatea și intensitatea proceselor de conștiință, înfălșate de cel mai subtil psiholog al tragediei antice.

Structura piesei comportă patru momente dramatice, care sînt tot alicia pietre de încercare pentru regizor, compozitor și actori: întrevăderea Agamemnon-Menelaos (toprea anlmadversunii și respicierea recriminărilor, în înțelegere îndurerată: conversiunea lui Menelaos); înfîlșirea Achille — Clytemnestra (moment de nedumerire și tensiune); reparația lui Agamemnon pe scenă, a cărui schimbare de atitudine rămîne fermă, deși afîșiată lăuntric, în fața Iphigenei în lacrimi; iluminarea bruscă a Iphigenei, prin acceptarea sacrificiului — scene încadrate de prezența corului, dar nemandominate fiind de planarea destinului: voința umană stăpînește împlîntările și elementele naturii în piesa lui Euripide.

Traducerea scenică a acestei drame a prilejuit lui Vlad Mugur sublinieri de implicații ale textului și transpunere a mișcărilor de suflet, printr-o permanentă mobilitate a actorilor. Metamorfozele sufleteste își au un corospondent în dinamismul personajelor. Drama se spațializează. Scena înfălșează simbolice frămîntarea conștiințelor. Traectoria lăuntrică a unei atări drame nu putea fi sugerată static. Plasticul se animă, urmează succesia tectonică interioare. Statura puternică a lui Valentin Dain umple scena, în neville de spațiu și liberare. Actorii urcă și scoboră trepte, în vîlșînă. Numal corul își păstrează, în mișcările lente ale respirărilor și regropărilor coreuțelor, solemnitatea participării îndurerate. (Impresionează corifeii: Melania Rusu și Ligia Moga).

Echipa actorilor ne-a părut omogenă, dar dominată de Valentin Dain, care a vădit sensibilitate, variație de ton și ritm, modulație a mimicii vocale, expresivitate a jocului mut. Gheorghe Mottoi și Gheorghe M. Nușescu, în rolurile lui Achille și Menelaos, rețin prin siguranță a dicțiunii, ca și Stefan Sileanu, în rolul crainicului. Actorii au observat, în succesia momentelor tragediei, o alternanță a firescului cu mișcarea declamatorie. Ne aflăm în fața unei condiționări psihologice; violența pasiunii imprimă vorbirii patetic și, poate, un minimum de emfază. Cu măsură, o atare vorbire este, credem, obligatorie; naturalul, urmărit sistematic, devine artificial în expresia stărilor de suflet excepționale. Actorul trebuie să se părească propriilor mișcări interioare, trecînd uneori la un alt portativ. În jocul și vorbirea actorilor din Cluj, măsura a fost observată.

Silvia Ghelan a aflat accente puternice, Silvia Popovici, după o plecare într-o gestulație abruptă, a doblînd eian, căldură și puritate. Spectacolul și-a încheiat unitatea din îmbinarea cuvîntului cu muzica, a formei cu mișcarea, a culorii cu lumina. Am fi preferat însă ca această coordonare să fi fost subliniată prin lungi cezuri, despărțînd momentele tragediei în faze distincte. O devenire nu se desfășoară liniar: creșterea presupune paliere, opriri în mers, pentru pregătirea de noi plecări; frămîntările de conștiință nu se urmează fără reculegeri. Izbucnirile presupun pregătire — deci pauze, momente de tăcere prelungită, care ar fi putut da dramei noi dimensiuni. Preferința noastră personală nu știrbește însă meritul întregii echipe, călăuzite de respectarea principiului suprem al convergenței tuturor mijloacelor, în unitatea fără falie a spectacolului.

Ion BIBERI

DISCUȚII DESPRE REPERTORIUL TEATRELE NAȚIONALE DIN PROVINCIE

Asistăm, în ultimele luni, la un revizor al teatrelor naționale din provincie. Afirmatia mea s-ar putea să mire intruciva, deoarece prezenta acestor teatre în viața noastră artistică a fost totdeauna o realitate. Spectacole de aleasă calitate artistică, unele situate la un nivel excepțional, înscrise printre cele mai de seamă creații ale artei noastre teatrale, am aplaudat, de-a lungul anilor, și la Cluj și la Craiova. Dar un teatru național dintr-o anumite parte a țării este ceva mai mult decît rezultatul aditiv al unor succese. El se diferențiază de restul teatrelor din regiuni prin cîteva atribute ce se cer a fi acum, cînd cred că ne aflăm într-un moment hotărîtor din existența lor, cînd barometrul activității arată, cu statornicie, timp pricinic unei epoci de înflorire. Primul lucru la care mă gîndesc este faptul că un teatru național din provincie trebuie să-și definească un stil. Un stil propriu care să dea nu numai o culoare aparte în peisajul nostru teatral, dar, aș spune, și o permanentă putere de iradiazare artistică. Înțeleg prin stil suma acelor factori ce pornesc de la repertoriu, se transferă în viziunea regizorală și prind viață în jurul actorilor. Înțeleg prin stil aceea putere de sinteză între tradiția teatrului, între ceea ce el păstrează nealterat dintr-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat și capacitatea de înnoire. Înțeleg, deci, prin stil acea relație mereu vie, într-un permanent echilibru dialectic între un spirit al tradiției sănătoase, vitale și al unei inovații dinamice creată pe un trunchi viguros, apt mereu de noi mîlășiri. Aș spune că mai mult decît un stil, un teatru național din provincie trebuie să fie o școală. O școală cu putere iradiazantă și în ultima instanță (înzînd spre nivelul de talon. În definitiv, un teatru național nu este un muzeu, el nu conservă, pur și simplu, un local și o arhivă, el nu trăiește

EXPOZIȚIA FINLANDEZĂ

AFIȘUL EXPOZIȚIEI

din amintiri, ci este chemat să-și aducă o contribuție hotărîtoare la definirea unui stil propriu românesc. Cu atît mai usor cu cît va sintetiza toate fazele de artă afirmate de-a lungul deceniilor. Dar pentru aceasta se cere în primul rînd ca teatrele naționale să aibă o trupă stabilă de actori și regizori. Dacă la anume intervale de timp un regizor izbutește, la un teatru național, un spectacol excepțional, faptul ne bucură. Cînd regizorul respectiv însă a venit acolo numai pentru acest spectacol, cînd spectacolul rămîne un moment singular și fără urmări, nu cred că aș realizat totul și nu cred că prin acest spectacol instituția respectivă își onorează numele. Și situația aceasta, sîm fiind drepti, a dăinuit ani de zile la un teatru cum este cel din Iași unde, între cele două războaie, au activat, perioade lungi de timp, Ion Sava, George Mihail Zamfirescu sau Aurel Ion Maican. La un teatru care dispune de forțe actoricești de o aleasă înzestrare, Regizorul, sau mai bine zis școala de regie ce se formează pe lîngă un teatru național, îl dinamizează, îl face să devină acel magnet pentru cei ce știu că aici vor afla posibilități optime de a lucra pe cele două mari coordonate ale teatrului: repertoriul de mare rezistență și creația dramatică actuală de aici și de peste hotare. Pentru că repertoriul individualizează, în primul rînd, un teatru național din provincie. Un repertoriu care să tindă, așa cum de cîteva ani procedeză Naționalul bucurăstean (oricîte proteste și lamentații s-ar auzi), spre punctele-cheie ale dramaturgiei universale și naționale. Semnele de pînă acum sînt bune, dar cum o stagiune sau două nu pot decît configura o tendință, ea trebuie abia continuată. Dar mi s-a părut de bun augur să văd la Cluj un Ibsen (și nu „Nora”, ci „Constructivul Solanes”) și „Lastru un

Anoull (și nu „Colombe”, ci „Theas Becket”) la Craiova un Shakespeare („Temiza îndărătnică”). Am fost bucuros să văd, deci, teatrele naționale din provincie, reintorcîndu-se (cu excepții, bineînțeles) spre rolul firesc: cultivarea marului repertoriu. După cum mă bucură să știu că Naționalul clujean lucrează sub îndrumarea lui Vlad Mugur, că la Iași, Sorana Coromă a început o muncă de durată și de perspectivă ca și Miron Niculescu la Craiova. Dar un repertoriu încheagat pe o stagiune și chiar două nu ne poate mulumi integral. Oare nu ajungem la situația ca un teatru național din provincie să repete pur și simplu la un moment dat repertoriul Naționalului bucurăstean sau al celorlalte instituții teatrale din țară? Nu poate exista pericolul ca la un moment dat să asistăm numai la anume permutări de nume și de opere? Pericolul e real. Și atunci m-aș gîndi la acea imperioasă necesitate a existenței unui filon propriu care să dea în contactul politicii de repertoriu culoarea lui neimitabilă. Să ne gîndim, de pildă, ce-ar însemna să avem tot ce rezistă din Alexandri, de la cînticele pînă la Despot Vodă înscris în repertoriul Teatrului Național din Iași. Să ne gîndim ce răsunet particular ar avea toamna, să spunem, un festival Alexandri la Iași și nu numai în cadrul Teatrului Național, dar folosind întreaga ambianță a bătrînilui țîrg, așa cum se folosește la Salzburg întreg orașul. Să ne gîndim că două săptămîni directorii de teatru veniți din toată țara aici l-ar înțeleg pe adevărat Alexandri. Și numai pe el. Într-o viziune modernă (Dan Nasta a făcut cu ani înainte începutul), s-ar putea relua opera tei cîntărilor, fragmentar sau integral. Să ne gîndim că aici a trăit bătrînul dascăl Caudeila, cel spre care Enescu și-a întors gîndul său plin de recunoștință chiar cînd laurii recunoștinții

universale îi încununau fruntea. Un „Barbu Lăutaru” reprezentat în ambianța casei lui Alexandri, cît farmec (de loc vînt) n-ar avea! Dar sugestia pot fi nelimitate. Teatrul Național din Cluj s-ar putea apropia de moștenirea lui Blaga sau a lui Birsan și cite alte exemple nu s-ar putea ivi! La Craiova ar fi poate locul lui Alexandru Kirilescu. Să știm că, atunci cînd poposim în aceste trei orașe, a merge la teatru a devenit unul din punctele obligatorii ale vizitei noastre, că imaginea ofensului respectiv este neconcluzivă dacă nu i-am cunoscut cîteva din spectacolele puse aici. Nu au vrea să se înțeleagă că cer aici o cantonare a teatrelor naționale din provincie cu repertoriu istoric, Nicidcum. Vorbesc numai de acel aport pe care fiecare dintre ele trebuie să-l aducă la punerea în valoare a repertoriului național al pigment care îi dă culoarea aparte. Un teatru național trebuie să fie teatru marului repertoriu, al pieselor cu valoare exemplară, el trebuie să realizeze simbioza între ceea ce s-a statornicit și ceea ce arta aduce nou. Dar, fără o perspectivă, fără o echipă stabilă de regizori și de actori, acest deziderat nu se poate realiza. Or, în momentul de față, mi se pare că avem toate motivele să fim optimiști. Cu o singură condiție: să nu credem că un teatru național se menține printr-un spectacol izbucit, că un teatru național poate trăi de la o stagiune la alta, că un teatru național își fixează obiectivele numai pentru un an. Obiectivele lui sînt fixate de istoria care i-a trasat un drum și de ziua de astăzi care îi cere ca acest proces de continuitate să nu cunoască nici o breșă. Sînt numai cîteva sugestii pentru o viitoare discuție asupra unui sector cu o pondere artistică de cea mai mare înșurăz în viața noastră teatrală. Valeriu RAPEANU

În degraude realizat din armoniile naționale de culori, plus o gamă întreață de sortimente de ferie. Compartimentul sticlăriei ceramică și fatăniță dă expoziției viziunea de cristal a ghețurilor polare, cu cîteva tencuzie de aurăz boreală; scriștură în reflectoare vasele de forme înversate, zămliturile albastru-violet, purtate în colorii în purtate în colorii a pabelor și Golji licăritor al cupelor de vin... Tacturile simple și simpatice prin forma lor spre triunghi, vasele de camping sau de bucatărie rapidă, obiectele gospodărești colorate frumos, de forme și dimensiuni studiate pentru noul echilibru, întresesc imaginea decorativă propusă stilului contemporan european. Cîteva vitrine mici expun și unoi interpretări în metal, aur și argint, pentru întresc grațiet și armonii feminine: bijuterii perfect cu expresia nouă adecuată aceluiași stil. Expoziția finlandeză este mai mult de toate o expunere de idei și o documentare de tehnologie înaintată, o dovadă a căutărilor omului de a da spațiului întim arbiante noi în raport direct cu necesitățile și nivelul corect de viață. Dar expoziția a pus vizitatorul într-o inferioritate de informare,

Barufu T. ARGHEZI

LITERATURA CHINEZĂ-AZI

Pentru a-i informa pe cititorii asupra vieții literare din Republica Populară Chineză, publicăm extrase din articole de sinteză din creația literară în China nouă al criticului Cijiu Cijiu.

Continuând tradiția revoluționară a literaturii naționale, criticii noi Chine și-au început drumul creator cu epoca de luptă. Pe cimpurile de bătălie împotriva agresorilor americani, în ajutorul poporului coreean, sub zarea feroastră a războiului, scriitorii Chinei noi au realizat o serie de opere eroice care preamăresc actele de vitejie ale Armatei populare de voluntari chinezi și ale Armatei

cele 500 de milioane de țărani chinezi.

Au apărut în creația literară a scriitorilor Chinei noi opere consacrate acestei teme. Cijiu Șu-li, în romanul lui *În satul Sanliwan* relatează într-un limbaj expresiv întâmplările zilnice ivite într-o mare gospodărie, „Stindardul”, în legătură cu mișcarea pentru cooperativizarea agriculturii. Romanul lui Cijiu Li-bo *Marile schimbări din satul de munte* evocă transformările petrecute în cursul procesului de cooperativizare într-un cântec de munte din sudul Chinei. Lupta de clasă din sat este redată în această carte în culori vii, caracteristice pentru regiunea în care se petrece acțiunea, stilul romanului fiind asemănător cu cel al genului de pictură tradițională chineză „suimo” (...)

Menționăm de asemenea romanul lui Liu Tin *Istoria devenirii*, (...)

Înainte reflectă viața contemporană și oamenii contemporani, sint impregnate de suflul fără precedent al epoci noastre.

Un loc important în creația literară a scriitorilor Chinei noi ocupă și tematica industrializării socialiste. Prima lucrare, care a reflectat mai mult sau mai puțin multilateral viața industrială în marile combine metalurgice și viața metalurgistilor chinezi a fost romanul lui Ai U *În foc se naște oțelul*. Scriitorul a reușit să creeze cu succes chipuri eroice de tineri muncitori, muncitorii unei noi generații. În lucrarea sa *Cu vînt bun, despici valurile* scriitoarea Tao Min glorifică munca plină de abnegație a clasei muncitoare chineze, descriind deasemenea forța productivă a marilor întreprinderi industriale și procesul de creștere a noilor cadre tehnico-ingineresti. Lo Dan, în romanul său *Dimineață ploioasă* a conturat fondul vast al renașterii primei baze metalurgice a Chinei. (...)

Prin eforturile unite pentru o tematică contemporană în domeniul dramaturgiei (mișcare apărută în primăvara anului 1965 — n.n.) a fost creat un întreg șir de eroi vițoși: oameni plini de devotament și abnegație, purtați înainte de năzuința lor spre ceea ce este înalt. Aceștia sînt oamenii care, după cum se spune, „sînd în pragul casei, străbat în gînd piața Tiananmin”, aflîndu-se într-o casuță de țară se gîndesc la întreaga lume” (...).

Alături de operele care reflectă viața mărețată a Chinei contemporane, au apărut și lucrări dedicate luptei revoluționare pe care a dus-o poporul chinez în trecut. Larga masă de cititori au întîmpinat cu căldură apariția romanului lui Lo Guan-bin și lan-lan *Stîncă roșie*, pe tema luptei pe care au dus-o cu fermitate revoluționară chinezii în camerele de tortură ale reacțiunii gomindaniste. Aceste lucrări, asemenea unei goarne, îi cheamă pe oamenii, însuflețindu-i cu spiritul revoluționar, să se înroleze în lupta de astăzi.

Artă populară chineză (decupaj în hirtie)

PROZĂ DE MARI POEȚI

ARTHUR RIMBAUD

Arthur Rimbaud

ADIO

Si e toamnă! — Dar pentru ce-am jeli un soare vesnic, dacă-am să mor pe anotimpuri.

Toamnă. Luntrea noastră ridicată-n ceturile-ncremenite întoarce către portul mizeriei, cetatea enormă cu cerul mințit de foc și de noroi. Ah! zdrențele putrede, plînea udă de ploaie, beția, miile de sobiri care m-au răstignit! Nu va sfîrși, dar această căpșucă, eșimă milioane de suflete și de trupuri moarte și care vor fi undecâte! Mă revăd cu pielea mîncată de noroi și de ciuamă, cu părul și cu subțiriile roind de viermi și-n inimă cu alți viermi și mai mari, întins printre necunoscuți fără vîrstă, fără sentiment... și fi putut să mor acolo... Cumplită evocare! Urăsc mizeria.

— Văd uncori pe cer tărîmuri fără margini cu albe națiuni în ucurie asternute. Un mare galion de aur, deasupra mea, își flutură pavilionele multicolore în briza dimineții. Am creat toate sărbătorile, toate triumfurile, toate dramele. Am încercat să inventez nori noi, astre noi, cârnuri noi, limbi noi. Am crezut că dobindesc puteri suprafrești. Ei, bine! Va trebui să-mi înarmozim imaginația și amintirile! O mîndră glorie de-artist și de povestitor ucis!

— Eu! Eu care mi-am zis mag sau inger, scutit de orice morală, înt zvrilit în țărîna, în căutarea unei sarcini, să string realitatea și-n brațe! Tăran!

Am fost mințit? Să fie mila soră morții, pentru mine? În sfîrșit, voi cerși iertarea de a mă fi hrănit din minciună. Și am dîrm.

Dar nici o mină prietenească! Și unde să caut ajutorul? Da, vremea cea nouă e cel puțin necruțătoare.

Căci pot să spun că biruința e a mea: scrișterele, suierile focului, suspinele putrede se potolesc. Toate amintirile scîrnave se desarmă. Căințele mele cele din urmă își string bocceaua — invidiile mă de cerșetori, briganzii, prietenii ai morții, năsting de toate soiurile... — Damnați, dacă m-aș răzuna!

Să fi întru totul modern.

Fără psalmi: să ținem pasul dobindit. Cumplită noapte! Singele ceat îmi fumează pe față, și-n urmă n-am decît acest îngrozitor coacșirav... Lupta spirituală e tot atât de cruntă ca și bălăia de oameni; vederea dreptății e mîngîierea domului singur.

Totuși, e așanal. Să primim toate undele de vigoare și de gingăie a adevărului. Și la revărsatul zorilor, înarmați cu o fierbinte răbdare, vom intra în strălucitoarele orase.

— Ce vorbeam de mină prietenească! Un bun folos, e că pot ride de echile amorurii minciunoase și vesteji aceste perchi minciunoase — m văzut infernul femeilor acolo; — și-mi va fi îngăduit să curînd adevărul într-un suflăt și un trup.

Une saison en enfer 1873)

În românește de TAȘCU GHEORGHIU

SCRISOARE A LUI RIMBAUD CĂTRE DELAUNAY, MAI 1873

GUILLAUME APOLLINAIRE

Guillaume Apollinaire

MARINARUL DIN AMSTERDAM

Bricul olandez Alkmaar se întorcea din Java încărcat cu mirodenii și alte mărfuri prețioase.

Făcu escază la Southampton și marinarii fură învoiați să coboare pe uscat.

Unul din ei, Hendrikk Wersteeg, ducea o maimuță pe umărul drept, un papagal pe umărul stîng, și, în banduliera, un balot de țesături indiene pe care avea de gînd să le vîndă în oraș ca și pe dobitoacele sale.

Era spre primăvară și se înnopta încă devreme. Hendrikk Wersteeg mergea cu pași zdaveni pe străzile învaluite într-o piclă subțire pe care fîlărează de gaz abia le luminau. Marinarul se gîndea la apropiata-i întoarcere la Amsterdam, la mamei-sa pe care n-o mai văzuse de trei ani, la logodnica lui care-l aștepta la Monnikendam. Socotea banii pe care-i va scoate din lighioanele și stofele lui și căuta dughiana unde-ar putea vînde aceste mărfuri exotice.

În Above Bar Street, un domn foarte bine îmbrăcat îl opri, întrebîndu-l dacă papagalul era de vînzare.

— Pasărea asta, zise, mi-ar conveni de minune. Am nevoie de cineva care să-mi vorbească fără să trebuia să-i răspund, și sînt singur cuc.

Ca mai toți marinarii olandezi, Hendrikk Wersteeg vorbea englezește. Spuse prețul la care necunoscutul se învoi numaidecît.

Urmează-mă, îi zise acesta din urmă. Stau cam departe. Ai să pui chiar dumneata papagalul într-o colivie pe care-o am acasă. O să-ți desfaci și stofele și poate-oi găsi ceva care să-mi placă.

Fericit de așa pomană, Hendrikk Wersteeg se luă după gentleman, căruia, în nădejdea de-a i-o vînde și pe ea, îi lăudă pe drum, maimuța care era, spunea el, de un soi foarte rar, unul din acelea ai căror iși o duc cel mai bine în climatul Engliei și care prind repede dragoste de stîpîn.

Dar, nu după mult, Hendrikk Wersteeg încetă să mai vorbească. Își irosea cuvintele-n vînt, fiindcă necunoscutul nu-i răspundea și nu părea nici măcar să-l asculte.

Își urmează drumul în tăcere, unul lingă celălalt. Singuri, regîndu-și șelbele natale, de la tropice, maimuța speriată în ceată, scoate cîteodată un țipăt slab care aducea cu scîncetul unui prunc, papagalul bătea din aripi.

După o oră de mers, necunoscutul spuse fără veste: — Ne apropiem de casa mea.

Leșiseră din oraș. Drumul era strălucit de parcuri mari închise-ntr-o grilaj; din cînd în cînd, strălucia printre arbori ferestrele luminate ale unei vile și se auzea, la răsîmpuri, în depărtare, mugetul sinistru al unei sirene, în mare.

Necunoscutul se opri în fața unui grilaj, scoase din buzunar o legătură de chei, și deschise poarta pe care o noie la loc în urma lui Hendrikk.

Marinarul era tulburat, deslușea cu greutate, în fundul minii grădini, o mică vilă deloc urtă, dar ale cărei perisene nu lăsuau să strădîni nici-o lumină.

Necunoscutul tăcut, casa fără viață, totul arăta destul de lugubru. Dar Hendrikk își aminti că necunoscutul locuia singur: — E un original! își spuse și, cum un marinar olandez nu e destul de bogat ca să-l atragi cu gîndul de a-l jefui, el se rușină de acea scurtă clipă de neliniște.

— Dacă ai chibrituri, fă-mi lumină, zise necunoscutul bîgînd o cheie în lăcățul care închidea poarta vilei.

Marinarul se supuse și, cum intrară în casă, necunoscutul aduse o lampă care lumina îndată un salon mobilat cu gust.

Hendrikk Wersteeg se liniște de-abinelea. Se și legăna cu speranța că bizarul lui tovarăș o să-i cumpere bună parte din stofe.

Necunoscutul, care ieșise din salon, se întoarce cu o colivie: — Bagă-ți papagalul înăuntru, zise, n-o să-l pun pe-o stînghie decît atunci cînd se va fi domesticit și va ști să spună ce vreau cu să spună.

Apoi după ce închise colivie în care pasărea se zburlea înfricoșată, îl rugă pe marinar să ia lampa și să treacă-n odăia de alături în care se găsea, spunea el, o masă pe care se puteau desface în voie stofele.

Hendrikk Wersteeg ascultă și trecu în camera ce i se arătase. În clipa următoare, auzi ușa închizîndu-se după el, cheia se răsuci. Era prins.

Năucit, puse lampa pe masă și vru să se arunce în ușa ce o spargă. Dar un glas îl opri: — Un pas și ești mort, marinare!

Ridicînd capul, Hendrikk văzu printr-o lucernă pe care n-o zărise pînă atunci, teava unui revolver îndreptată asupra lui. Îngrozit se opri.

N-avea cum să lupte, cutitul neputîndu-i sluji la împrejurar, un pistol chiar, n-ar fi fost de nici un folos. Necunoscutul care-l ținea sub mină sta pieșit după perete, lingă lucerna de unde-l urmărea pe marinar și prin care nu trecea decît mina ce îndrepta revolverul.

— Ia seama ce-ți spun, strigă necunoscutul, și ascultă. Serviciul sîlit pe care mi-l vei face tu va fi răsplătit. Dar n-ai de ales. Trebuie să mi te supui fără sovăială, altfel te voi ucide ca pe un cîine. Trage seratarul mesei... E acolo un revolver de șase focuri, încărcat cu cincii gloante... Ia-l.

Marinarul olandez se supunea aproape fără să-și dea seama. Pe umărul lui, maimuța scoate țipete de spaimă și tremura. Necunoscutul urmă: — E o perdea în fundul odăii. Trage-o.

Hendrikk trase perdeaua și văzu un alcov în care, pe un pat, cu minile și picioarele legate, cu călșul la gură, o femeie privea cu ochi disperati.

— Desfă legăturile acestei femei, spuse necunoscutul, și scoate-i călșul.

Cînd porunca fu îndeplinită, femeia, foarte tină și de o frumusețe răpitoare, se aruncă în genunchi în colțul dinspre lucernă, strigînd: — Harry, e o cursă infamă! M-ai atras în vila asta ca să mă asazîrzi. Spuneai că ai închișinat-o ca să ne petrecem primele luni ale împăcării noastre. Credeam că te-am convins. Mi-inchișipiam că, în sfîrșit, erai sigur că n-am avut niciodată vre-o vină!... Harry! Harry! sînt nevinovată!

— Nu te cred, spuse rece necunoscutul.

— Harry, sînt nevinovată! spuse iar tinăra femeie cu vocea surmătată.

— Sînt ultimile tale cuvinte, mi le însema cu grijă. Mi se vor repeta toată viața. Și glasul necunoscutului tremură puțin, dar numaidecît redeveni aspru: Căci încă te mai iubesc, adăugă el, dacă te-aș iubi mai puțin, te-aș omori chiar eu, cu mina mea. Dar mi-e cu neputință, fiindcă te iubesc...

Acum marinarul, dacă înainte de-a fi nămurat pînă la zece, n-ai vîrit un glonte în capul femeii acestuia, vei cădea mort la picioarele ei. Un, doi, trei...

Și înainte ca necunoscutul să fi ajuns să numere pînă la patru, Hendrikk, înnebunit, trase în femeia care, mereu îngenușă, îl

privea fix. Ea căzu cu fața în podea. Glonțul o lovide în frunte. În aceeași clipă, un foc pornit de la lucernă îl izbi pe marinar în timpla dreaptă. Se prăbuși peste masă, în timp ce maimuța, din țipete ascuțite de spaimă, i se ascundea în bluză.

În dimineața următoare, trecătorii, auzind niște țipete stranie ce veneau de la o vilă din afară de Southampton, înștiințară poliția care sosi după puțin ca să forțeze porțile.

Dăduri peste cadavrele tinerei femei și al marinarului. Maimuța, țîșnită pe neașteptate din bluză marinarului, sări în nasul unuia din poliști. Îi sperie în așa hal pe toți că, dînd cîțiva pași îndărăt, ei o doborîră cu focuri de revolver, înainte de-a îndrăzni să se apropie din nou.

Justiția cercetă. Reieșea limpede că marinarul omorîse femeia, și pe urmă se sinucise. Totuși, împrejurările dramei păreau umbrite de taină. Cele două cadavre fură lesne identificate, și lumea se întrebă cum și în ce fel lady Fingal, soția unui pair de Anglia, se aflase singură, într-o casă de țară retrasă, cu un marinar sosit în ajun la Southampton.

Proprietarul vilei nu fu în măsură să dea nici o deslușire în stare să lumineze justiția. Vila fusese închiriată cu opt zile înainte de dramă, unui anume Collins, din Manchester, care, de altfel, rămăse negăsit. Acest Collins purta ochelari, avea o barbă lungă și roșie care ar fi putut foarte bine să fie fală.

Lordul soții de Londra, în mare grabă. Își adora soția și dădura lui era cumplită la vedere. Ca toată lumea nu pricepea nimic din afaceria asta.

De la aceste întîmplări, s-a retras din lume. Trăiește în casa lui din Kensington, fără altă ocupație decît un slujitor mut și un papagal care repetă fără încetare: — Harry, sînt nevinovată!

— Harry, sînt nevinovată!

ÎD. Hèresiarque et Cie — 1910

În românește de TAȘCU GHEORGHIU

„APOLLINAIRE ȘI MUZA SA” DE LE DOUANIER ROUSSEAU

RAINER MARIA RILKE

Rainer Maria Rilke

DIN „CAIETELE LUI MALTE LAURIDS BRIGGE”

(...) Treceam pe lingă o cafenea în care seara cîntă în roșu falșii țigani. Prin ferestrele deschise se tîria buhăit aerul stătut de-o noapte întreagă. Niste chelneri cu părul lîns se apucaseră să spele pe jos în fața ușii. Unul din ei stătea aplecat aruncînd cu pununul nisip gîlbur pe sub mese. Deodată un altul îl ghionți și-l arătă strada-n jos. Aprins la față se ridică, își fixă o clipă privirea într-o bară — vîrsat pe ei parcă din neatenție. Făcea semn celorlalți întorcînd capul cu repeziune (de la stînga la dreapta pentru a-i chema pe toți) dar în același timp atent să nu-i scape nimic. Acum toți stăteau uitîndu-se în josul străzii, unii rîzînd, alții nedumeriți că încă nu descoperiseră ce lucru ridicol anume era de văzut.

Simțeam cum urcă în mine spaima. Parcă ceva mă îndemna să trec pe trotuarul celălalt, dar nu făceam decît să grăbesc pașii și să fixez în raza ochilor puținii oameni care erau în fața mea și la care nu observam nimic deosebit.

Unul din ei, un comisionar, cu șorț albastru și un coș gol pe umăr se uita insistent după cineva. Apoi se întoarce spre grupul de clădiri și-l făcu unui comisar ce ridea călăd semn lăturat în fața frunții cunoscut tuturor. Clipi din ochii săi și se îndreptă satisfăcut, legîndu-se spre mine.

Eu mă așteptam să văd, de cum mi se eliberă spațiul din față, ceva neobișnuit, bălțor la ochi, dar spre uimirea mea nu era niciun altul decît un bărbat înalt, uscățiv, într-un pardesiu închis și cu o pălărie neagră pe părul blond spălăcit. Repede m-am convins că nu era nimic ridicol nici în îmbrăcămintea lui, nici în ținută, așa că l-am părăsit și-mi căutam surpriza dincolo pe bulevard, cînd omul meu se potolise de ceva.

Pentru că mergeam foarte aproape unul de celălalt, fusesem atent

să nu mă împiedic și eu, dar ajuns în același loc îmi dădui seama că nu era nici un oămînc. Mergeam mai departe, el și cu mine distanța dintre noi rămînd aceeași. Avea de străbătut un pasaj superior și se întimplă că bărbatul începu să topline în salturi mici cu picioarele în contratimp pe treptele trotuului în felul în care se saltă copiii cîteodată în timpul mersului cînd se bucură. Dintr-un pas lung ajuns pe trotuarul de dincolo. Dar abia ajuns sus își strînse puțin un picior și sălta o dată pe celălalt, și imediat iarasi și iarasi. Puteai socoti și această mișcare bruscă drept o potinere dacă reușea să te convingi că se află și aici un obstacol cît de cît: un simbur, o coață alunecoasă a unui fruct, un lucru oarecare și cînd era că bărbatul însuși părea a crede în existența unei piedici, căci de fiecare dată se uita cu o privire pe jumătate supărată, pe jumătate reproș, cum fac oamenii în asemenea ocazii.

Ceva mi-atrase atenția din nou să trec pe cealaltă parte a străzii dar am rămas în continuare în spatele acestui bărbat concentrîndu-mă asupra picioarelor sale. Trebuie să recunosc că mă simțeam ciudat de ușurat că tropăia la aceea nu revenise timp de douăzeci de pași, însă ridicîndu-mi privirea observai că-și apăsese omulul meu o altă supărare. Gulerul pardesului se ridica și se ridicase, și oricît se căznea stîngaci ba cu o mină, ba cu ambele să-l culce, nu reușea. Faptul nu mă neliniștea, se mai întimplă. Imediat după aceea însă îmi dădui seama cu o mirare nemărginită că în minile ocupate ale acestuia om erau două mișcări: una pe furie, grăbită și care ridica gulerul pe neobișnuit, și cealaltă detaliată cu încăpăținare aproape silabos de exagerată, care trebuia să culce gulerul. Această observație mă încercă în așa măsură, că trecuseră vreo două minute înainte de a-mi fi dat seama că în gîtul omului, în două pardesului ridicat și a miimilor nervoase ce umblau cu tulburare se afla același popăit îngrozitor, bislabic ce tocmai îi părăsise picioarele. Din această clipă eram legat de el. Pricepeam că acest toată în rătăcie prin cor și încerca să izbucnească pe ici și pe colo. Înțelegam spaima sa de lume și începeam eu însumi să cercetez atent dacă trecătorii observau ceva. O înepătură rece îmi trecu prin spate cînd picioarele-i începură un mic salt spasmodic pe neașteptate, dar nimeni nu văzuse și mă gîndeam brusc că aveam să mă împiedic și eu dacă ar fi fost cineva să-o remarcă. Ar fi fost fără îndoială un mijloc să-i faci pe curiosi să creadă că ar fi stat în cale totuși o piedică neînsemnată pe care am fi călcat din înșelare amîndoi. Gîndindu-mă la această salvare, îl însuși gâsi o ieșire admirabilă. Am uitat să spun că purta un baston; era decît un baston simplu din lemn de esență închisă, cu un minier încovoait; și înnebunit de spaimă îi venise în gînd să țină acest baston mai întîi cu o mină (căci cine știe pentru ce va mai trebui să-i fie de folos cea de a doua) pe spate drept deasupra coloanei vertebrale, să-l apese cu țarie în șale și să bage capătul cirjei rotunde în guler, așa că-l simțea țale și tu ca un sprîjin în regiunea feței și a primei vertebre dorsale. Era asta o ținută neobișnuită la ochi, doar puțin sublimatic — neașteptată zi de primăvară o putea scoala. Nimănuși nu-i trecea prin minte să se întoarcă după el și acum totuși mergea de minune. De minune. Desigur că la următoarea traversare a străzii îl podidiri ale două salturi, mărunte, seminăbuse, absolut lipsite de importanță; și acel salt cu adevărat vizibil era plasat cu atita dexteritate (se afla tocmai un furtun de stropit de-a curmeziș străzii) că puteam fi liniștit.

Da, totul mergea încă bine; din cînd în cînd și a doua mină se prindea de baston și îl strîngea mai puternic, și pericolul era lînsv numaidecît. Dar nu puteam face nimic împotriva creșterii spaimii mele. Știam că mișcarea asta spasmodică, îngrozitoare, creștea în corpul său în timp ce el mergea și încerca un efort infinit să pară nepăsător și distrat; spaima cu care o simțea venind și creșcînd creștea și în mine și vedeam cum se agăța de baston cînd începea să-l zguduie pe dinăuntru. Apoi expresia acestor minți era atît de neîndurătoare și severă că-mi puneam speranța în voința lui care trebuia să fi fost mare. Dar ce poate face o voință într-o asemenea situație. Iremediabil seose clipa cînd forța lui se va fi sfîrșit. Și eu care călcam cu bălăile inimii pe urmele lui îmi adunam mîrșnișul puterii ca niște monede și uitîndu-mă la mințile sale, îl rugam să-o ia dacă-i poate fi de folos.

Cred că a luat-o; ce vină aveam eu că era puțină.

În piața St. Michel erau vehicule multe și oamenii grăbiți care n-otro; deseori ne aflam între două automobile, și atunci respira ușurat, își dădea drumul parca pentru a se odihni și topăia sălînd puțin. Poate că era vicleania cu care boala întemnițată în el vroia să-l răpună. Voința-i era frînită în două locuri; faptul că cedase îi lăsa în mușchii iritați o excitație ușoară, seducătoare, la care se adăuga ritmul acela nervos, tiranic. Dar bastonul era încă la locul său și minile arătau minoase și violente; în această stare urcașim podul și încă totul era în ordine. Deodată însă se ivi ceva nesigur în mersul; fugea doi pași și acum se opri. Stătea. Mîna stînga se deslegă ușor de baston și se ridică încet în sus, așa că o vedeam tremurînd împotriva văzduhului. Își mută pălăria puțin pe ceafă, își șterse ușor fruntea. Își întoarse puțin capul și privirea i se legăna peste cer, clădiri și apă, înstrăinată — și apoi cedă.

Bastonul zbură, își întinse bratele parca pentru a-și lua zborul în cer și țineau din el ca o furie a naturii, îl smucea în față, îl smulgea înșpoi și-l fîndoi și-l scutură și zvrili un dans satic din el împrăștiindu-l în gloată. Căci deja se adunase multă lumină în jur și nu-l mai vedeam.

Ce sens ar mai fi avut să-mi continui drumul; eram gol. Ca o hirtie pustie pluteam înapoi de-a lungul clădirilor, pe bulevard în sus.

(Die Aufzeichnungen des Malte Laurids Brigge 1910).

În românește de ULVINE și ION ALEXANDRU

GAZETA LITERARĂ

COMITETUL DE REDACȚIE: Tiberiu Ureanu (redactor șef); Teodor Băls; Al. I. Ghilic; Ion Lăncrăjan (redactor șef adjuncți); Alexandru Oprea (redactor șef adjuncți); Eugen Simion; Mihai Stoian (secretar de redacție)

Prezentarea artistică: Radu Georghescu
Prezentarea grafică: Mircea Popescu

Împriam la întreprinderea poligrafică „Informația”